

KESKNÄDAL

Hind 0,58 e

ISSN 1406-9083

Nr 10 (889) 12. märts 2014

RAHVA POLIITIKALEHT

Maailma fosforiidinälg toob Eestisse uued kaevandused

Fosforiidivarud vähenevad maailmas katastroofilise kiirusega. Eestlased peaksid teadma, et istume sisuliselt kullatünni otsas. Lähima paari aastakümne jooksul kerkib fosforiidihind ülikõrgeks. Kuid kas rahvas saab ikka aru, et välisfirmad võivad plaanida peagi meie esivanemate pärandvara üles kaevata, ilma et meie sellest rikkamaks saaksime?

ÄREVUS KASVAB: Viru Keemia Grupp (VKG) soovib juba pikemat aega alustada Lääne-Virumaal proovipuurimisi, mis tulevikus läheksid üle ulatuslikuks kaevandamiseks. Fosforiidi väärtus tõuseb maailmas ja seetõttu VKG survestatamine kaevanduste alustamiseks muutub üha tugevamaks. Kohalikud inimesed on mures. Fotol fosforiidiseminar Ulvi rahvamajas Rägaveres Lääne-Virumaal 10. detsembril 2013.

Foto: Raigo Rebane

INDREK VEISERIK

Maailma fosforiidivarude vähenemisest meie meedia ei taha kõnelda. Küll aga võimaldatakse pidevalt keskkon-

naminister Keit Pentus-Rosimannust, kes iga natukese aja tagant kordab oma rolliteksti hästi pähe õppinud tubli näitlejana: „Fosforiidikaevandusi Eestisse ei tule!“ Silmakirjalikkuse poolest tuntud Reformierakonna puhul tuleb aga alati eeldada seda, et kui öeldakse üht, siis peagi tehakse hoopis teist. Eriti seda olukorras, kus reformierakondlane ja Viru Keemia Grupi projekti juht Kalev Kallamets pingutab juba aastaid selle nimel, et kaevandused ikkagi tuleksid Virumaale. Teadajad inimesed saavad aru: minister lihtsalt püüab avalikkust maha rahustada, et inimesed ei läheks liigselt närvi enne õiget kaevandustega alustamise aega.

Rootslased löövad häirekella

Maailma kiiresti kasvava rahvastiku äratoitmise vajaduse ja fosforiiditoodangu kokku kuivamise tõttu ennustatakse fosforiidinälguse suurenemist 20% võrra juba lähiaastail. Näiteks Hiina, üks suurimaid fosfaatväetiste kasutajaid, tarvitas juba 2009. aastal 11 miljonit tonni, mis moodustas 35% globaalsest turust. Kui Google'ist uurida, mida kõneldakse fosforiidinälgusest maailmas, siis suurimaks mureteemaks on selle tõstnud rootslased. Internetist võib leida Rootsi institutsioonide murekirju sellest, kuidas fosforiidivarud maailmas vähenevad üha suurema kiirusega.

Meid, eestlasi, peaks see eriti murelikuks tegema. Kas rootslased on meie fosforiidivarudele juba pilgu peale visanud? Euroopa suurimad tööstuslikud fosforiidivarud (2936 miljonit tonni) asuvad ju Eestis. Arvestades rootslaste siinset majandusokupatsiooni, oleksid just nemad ilmselt kõige tõenäolisemad Eestis fosforiidi kaevandamise alustajad. Rootsi Linköpingi ülikooli kodulehel tuakse näide, kui ülikooli nõudlus fosforiidi järele maailmas kasvab – kuni 2008. aasta märtsini tõusis fosforiidihind 14 kuuga 700 protsenti. Sestpeale on hinnad küll mõningal määral langenud, kuid nad on varasemate aast-

tatega võrreldes ikka mitmeid kordi kõrgemad. Fosforiidi tähtsus on seotud sellega, et maailmas on suurenenud toidu, eriti liha tarbimine. Fosfaati kasutatakse näiteks fosforväetiste ja söödafosfaatide tootmiseks. Fosforhapet kasutatakse toidulisandites ning pesu- ja puhastusvahendites. Samal kodulehel väljendatakse muret, et maailma fosforiidivarud on koondunud üksikutesse piirkondadesse. Linköpingi ülikooli esindav Dana Cordell toob artiklis välja, et 2/3 kõrgekvaliteedilist fosforiidist asub Hiinas, Marokos ja Lääne-Saharas. Fosforiidiekspordist Hiinast 2011. aastal praktiliselt seiskus, sest Hiina tõstis selle

maavara tollimaksu 135% kaitsmaks kodumaist ressursi ja oma riigi huve. Paljud Skandinaavia kompaniid on otsustanud boikoteerida Marokot, kes okupeerib Lääne-Saharat ja kontrollib sealset fosforiidivarusid. Teised suurte fosforiidivarudega riigid on Lõuna-Aafrika, USA ja Jordaania. (Huvitaval kombel Cordelli artiklis Eestit ei mainita kordagi, kuigi rootslastele on ju teada, et nende riigi külje all asub Euroopa suurimate fosforiidivarudega riigike, kus seda maavara kaevandada ja välja vedada tuleks võrreldamatult lihtsam ja odavam, võrreldes Hiina või USA-ga.)

Loe edasi lk 4

Juhtkiri

Eesti julgeolekut ohustab senine kodakondsuspoliitika

JAANUS KARILAIID
Haapsalu volikogu esimees, Keskerakond

Viimaste sündmuste taustal Ida-Euroopas ilmneb eriti selgesti, kui vastutus-tundetu ning Eesti saatusele ohtlik on parempoolsete kanapime kodakondsuspoliitika. Olen päri, et „kaikameeste“ kujund lasi poliitilistel vastastel hõlptulu saada, ja see viib jälle tähelepanu meie oma ühiskonna tegelikelt probleemidelt ära. On ju igati elementaarne, et toetame üksmeelselt Ukraina rahva püüdlusi saada endale korruptsioonivabam ja kaasaegsem ühiskonnakorraldus. Rahval on õigus ka relvastatult võim võtta, kui võim ei kuula, kui võim käitub rahva huvide vastaselt. Ükskõik millisel moel.

Prantsuse revolutsioon on kooliõpikutes alati tähtsal kohal olnud, keegi ei polemiseeri legitiimsuse teemal. Rahval on õigus valida, vigu teha ja enda tehtut alati parandada. Pronksiõõl oli avalikkus küll ehmunud, kui Tõnismäele saabusid kaigastega tegelased. Õnneks nad ei pääsenud Toompeale ning meie õnneks Catherine Ashton ja Herman van Rompui ei mõistaks neid. Aga ma tahan osundada meie tõsisel poliitilisel pommil, mis tiksus kõigi meie istumise all.

Vene Föderatsiooni kodanike arv Eestis kasvab. Aastal 2012 ületas see 100 000 inimese piiri. Marju Lauristin tutvustas 4. aprillil 2012 „integratsioonimonitooringut, mis annab ülevaate senise loimimispoliitika tulemuslikkusest ja otsib suundi tulevikuks“. Uurimus pidi andma vastuse küsimusele: „Millised on meie venekesksed kaasmaalased?“

KESKMÕTE: Eesti kodanike valgumine Euroopa Liitu ja Vene Föderatsiooni kodanike arvu kasv Eesti Vabariigis õonestavad meie julgeoleku-poliitilisi aluseid – sellele IRL-i poliitilisele suunale tuleb teha kiire lõpp.

Muude seast eristus rühm „eestikeelsed aktiivsed ja kriitilised“ venelased, keda oli küsitletuist 13% ja kellest pisut üle poole on alla 35-aastased. Nad on „majanduslikult kindlustatud, ambitsioonikad ja kriitilised“, tüüpiliselt õppurid, kes oskavad eesti keelt väga hästi ning jälgivad eestikeelset meediat, kuid kelle „kodanikuidentiteet on nõrk: vaid 44% peab end Eesti rahva hulka kuuluvaks“. Samuti „Eesti kodakondsus olevalt „vähevajalik“ ja halva mainega. Pooled nimetavad kodumaaks mõnda muud riiki ja nende alternatiivne poliitiline aktiivsus on suurim“. Nad on „rahulolematud kvaliteetse kõrghariduse kättesaadavusega ja eneseteostusvõimalustega, suur osa [on] valmis Eestist lahkuma“.

Millise sisu ja tähenduse omandavad need arvud, kui nüüd 4. märtsi uudistest lugesime, et Krimmi sündmustest hoogu saanud „Vene valitsus valmistab ette lihtsustatud korras kodakondsuse andmist kõigile endise Nõukogude Liidu kodanikele“, kusjuures nõnda võivad Venemaa kodakondsuse saada kõik, „kes oskavad vene keelt ning kellel on ülenevas liinis sugulasi endise Nõukogude Liidu territooriumil“?

Kas Urmas Reinsalu ja Ko oskavad eesti keelt lugeda? Nemat vastutavad mitte ainult elamislubadega hangeldamise eest, vaid ka kogu läbikukkunud rahvus- ja regionaalpoliitika, kogu kodakondsuspoliitika eest! Eriti häbiväärseks läbikukkumiseks pean ma Tartu rahu tühistust IRL-i esinumbrite Marko Mihkelsoni ja Ene Ergma mahitusel ilma Venemaalt midagi samaväärset vastu saamata – nüüd juba isegi kaugemas perspektiivis.

Kogu halba, mida „rahvusaateline“ erakond on Eesti rahvale oma tegevuse ja tegematajätuga põhjustanud, ei varja enam retoorika viigileht. Reinsalu juhitud IRL-i poliitika Vabariigi Valitsuses teenib täna ilmeksimatult Vene Föderatsiooni hegemoonilisi huve. Eesti kodanike valgumine Euroopa Liitu ja Vene Föderatsiooni kodanike arvu kasv Eesti Vabariigis õonestavad meie julgeolekupoliitilisi aluseid – sellele IRL-i poliitilisele suunale tuleb teha kiire lõpp.

Eesti turvalisem tulevik saab põhineda lihtsustatud kodakondsuspoliitikal koos sisuliste tööturu meetmetega. Praegune kodakondsuspoliitika ehitab meie sisemist vaenlast, mida on kõrvalt kerge liigutada ja vajadusel üles ärritada.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Vene-vastase hüsteria eesmärk: kaitsekulude väljapressimine

Kõigepealt tegi veebi-Postimees eelmisel nädalal lugejate seas küsitluse: Kas Eesti peaks kaitsekulutusi suurendama? Sel hetkel, kui Kesknädal tulemusi vaatas, oli seis järgmine: Jah, (4038) 54%; Ei, praegune tase 2% SKT-st on piisav (2235) 30%; Ei, kaitsekulutusi tuleks vähendada (1203) 16%. Küsitluses oli sel hetkel parajasti osalenud 7476 inimest, üsna usaldusväärne valim.

Teisena tuli vaatajate ette ETV Foorum, küsides otse: Kas toetate kaitsekulutuste suurendamist? Umbes 800 helistajast vastas jaatavalt 70%. See oli tõsine üllatus, sest seni on ühiskonnas prevaleerinud mõte, et pensionide ja lastetoetuste suurendamiseks võiks raha võtta kaitsekuludelt, sest oleme seal niigi suurim panustaja regioonis.

Järgmisena võttis teema üles 7. märtsi Äripäev, soovitudes vaadata, millised firmad sõjast kõige rohkem kasu lõikavad. Rootslaste ajaleht kirjutab eestlastele: „Kuigi 2012. aastal vähenesid globaalsed militaarkulutused esimest korda alates 1998. aastast ning teist aastat järjest vähenes ka erafirmade relvamüük valitsustele, on sõjaga seotud äritegevus jätkuvalt tulutoov. 100 suurema relvatootja ning militaarteenuste pakkuja käive ulatus 2012. aastal 395 miljardi dollarini. Ainuüksi suurim sektoris tegutseja Lockheed Martin müüs sõjatehnikat 36 miljardi dollari eest.“

Samas esitab Äripäev Wall Street'il kokku pandud esikümne ettevõtetest, mis sõjatehnikaga kauplemisel suurimat kasu lõikasid, näiteks Lockheed'ile (kus töötab 120 000 inimest)

järgnesid Boeing (relvamüügi käive 2012: 27,6 miljardit dollarit ja töötajaid 174 000; Raytheon (relvamüügi käive 2012: 22,5 miljardit dollarit ja töötajaid 67 800) ning BAE Systems (relvamüügi käive 2012: 26,9 miljardit dollarit ja töötajaid 88 200).

Seega on ülemaailmse Vene-vastase hüsteria õhutamine praegu kindlalt suunitletud relvatöösturite lobby – et presida erinevate riikide valitsustelt välja suuremaid kaitsekulutusi. Juba vihjas ka midagi sinnapoolset ühes intervjuus praegu veel kaitseminister Urmas Reinsalu. Kas ta tahab tõsta Eesti kulutusi üle 2% SKP-st? Miks mitte siis juba 100% riigieelarvest? – asivad lõuapoolikud. Niikui pole tähtis, kas meid kaitseb 6 või 60 lennukit – 9. märtsil 1944 pommitasid Tallinnapuruks 300 lennukit, Nõukogude lennukid koos inglise lenduritega.

10. märtsi Pealinnas kirjutab Virkko Lepassalu: „Eestis valitseval sõjahüsterial paistab olevat lihtne sõnum: tõstke Eesti kaitsekulutusi. (- - -) Igasuguse sõjalise konflikti külge kleepuvad teadupärast ja kõikvõimalikud konsultandid, spioonid, eksperdid, uuringufirmad, palgasõdurid, nende vahendajad, turvajad jne.“ Kesknädal täiendab – ja ka poliitikud. Poliitikud, kes juba 10 aastat hoiavad universaalset lastetoetust 19 euro peal, pensioni 300 euro kandis ja kelle „töö“ tulemusena tuleb valijakaarte väljapoole Eestit saata 72 000 kodanikule.

Esipropagandist Koorits ponnistab Luige toiduahelas

Delfi uudistereporter Vahur Koorits kirjutab, et „Keskerakonna kontrolli all olevad ajalehed Kesknädal, Pealinn ja Roheline Pealinn on kõik tihedalt täis artikleid, mis kordavad üks-ülehe Vladimir Putini Venemaa propaganda seisukohtasid Ukraina kriisis“. Lahmiva stiili poolest tuntud (ja ilmselt seetõttu 2010. aastal suure skandaaliga Postimehest vallandatud) Koorits väidab, et need väljaanded edastavad puhtakujulist Venemaa propagandat.

Koorits püüab oma sõnu kinnitada, tuues esile mitu „propagandat“ levitavat artiklit. Kuid ta ei maini 26. veebruari Kesknädala juhtkirja, kus Ronald Reagani valitsuse liige Paul Craig Roberts pillub teravaid sõnu Lääne aadressil seoses Ukraina kriisiga. Koorits teab küll, et ka Läänes on osa meediakanalid ja ka poliitikud väljendanud umbusku Ukraina sündmuste tõepärase kajastuse suhtes. Näiteks California online-väljaanne Salon küsib: Kas USA toetab Ukrainas neonatse? Endine kõrge Saksa kaitsepoliitik ja Bundestagi liige Willy Wimmer ütleb aga täiesti kompleksivabalt, et USA eesmärgiks Ukrainas on Euroopa veelgi enam lõhki ajada. Neid ja teisi sarnaseid uudiseid võiks Koorits lugejatele vahendada. Miks ta alahindab Delfi lugejaid? Aga selle-

pärast, et Kooritsa „Venemaa propaganda levitamise“ teooria kukuks sel juhul kokku. Delfi lugejad ei tohi midagi teada sellest, et maailmas levib ka muid arvamusi. Ei saaks ju siis enam nimetada seda, millest Kesknädal ja Pealinn kirjutavad, Putini propagandaks.

Kooritsa puhul on mõisteta, et omaniku käsku on vaja täita, sest jagatud ja ahtakese meediaturu tõttu on töövõimalused piiratud. Postimehe uks on talle suletud ja peale ERR-i rohkem valikuid polegi. Seega tulebki palehigis toota Hans H. Luige meediakorporatsioonile sobivat propagandat. Miks Koorits, kui ta oleks aus ajakirjanik, ei kirjuta midagi Luige raha kadumisest Aserbaidžaanis (nn Gildi protsess), mida seni on avalikkusele lugemiseks paisanud vaid Kaur Kender oma blogis?

Keskerakonna-vastane 20 aastat kestnud halvustamine pole ju Eesti lugejale ega valijale midagi uut. Ka Koorits püüab samal reel püsida. Väga nadi! Õelgem otse: viimasel ajal on „kooritsaid ja luiki“ näarvi ajanud teist ja analüütilisemat arvamust kajastavate väljaannete ilmumine ajakirjandusmaastikule. Hea Vahur, tee proovi, ja keeldu üks kordki Keski-vastast soppa tootmast! Hakkab endal ka puhtam ja kuivem tunne!

HIIBUSE NÄDAL

Lauri Laasi: opositsiooni vastu lähevad käiku valveparagrahvid

Riigikogu liikme ja Kesknädalat välja andva MTÜ Vaba Ajakirjanduse juhi Lauri Laasi nimi on viimastel nädalatel kõlanud meedias üsna tihti. Riigi peaprokurör Norman Aas ponnitab selle nimel, et viia kohtusse kurikuulus Hannes Rummi „kirjade printimisele kihutamise“ juhtum. Küsisime Laasilt, mis tema asja kohta arvab.

KESKNÄDAL

Nii mõnigi poliitiline oponent on öelnud, et peaksid Riigikogust lahkuma, kuna prokuratuur tahab Sinu vastu kohtusse minna. Kuidas suhtud?

Keskerakonna konkurendid soovivad kahtlemata kogu hingest, et iga negatiivse kõlaga uudise puhul keegi meie poliitikutest kusagilt tagasi astuks. See on lihtsalt poliitiline retoorika, mida on hea meedias korrutada, kuid sisulist tähendust sel pole. Mina Eesti seadusi rikkunud ei ole, ning seega pole mul põhjust ka kuskilt lahkuda või tagasi astuda.

Niisiis pead kogu lugu poliitiliseks rünnakuks?

See jääb iga inimese enda otsustada, millise hinnangu ta prokuratuuri käitumisele annab, aga kui suurima opositsioonierakonna bürood rüüstatakse mitmekümne kaitsepolitseinikuga, ajendiks kahtlustus, mis hiljem osutub täiesti alusetuks... See põhjus, millega asuti 2012. aasta jaanuaris Keskerakonna kontorit puistama, on ju ammu unustatud – sel polnud tõepõhja all.

Kuidagi oleme oma riigi arengus jõudnud faasi, kus võimalolijad saavad kasutada „valveparagrahve“ ehk seadusepügalaid, mis on tegelikult sisustamata ja millel puudub juriidiline kogemus, kuid mis opositsiooni ründamiseks sobivad suurepäraselt. Kuidas siis teisiti käsitleda „mõjuvõimuga kauplemist“ või kellegi millelegi „kihutamist“? Nii üldsõnaliste mõistete alla oskab hea fantaasiaga inimene kirjutada ükskõik millise süüdistuse.

See on tõesti pretsedenditu, et opositsioonierakonna peakontorit rünnatakse. Seda on tagasihoidlikult tunnistanud ka mõni koalitsioonipoliitik.

Täpselt! Tõde tunnistada julguvad need, kes saavad aru, et jõustruktuuridel peab olema süsteemisene konkureeriv kontrollmehhanism. Kontrolli puudumine tähendab ahvatlusi oma jõudu ära kasutada. Eestis on seevastu olukord, kus peaprokuröri abikaasa juhivad keskkriminaalpolitseid. Selline perekondlik side jõustruktuurides hästi ei mõju.

Ja miks peaprokurör Aas on klammerdunud Rummi kir-

jade juhtumi külge? Väga lihtne – ühel päeval võidakse hakata küsima, mispärast Keskerakonda demokraatireeglite vastaselt rünnati? Täpselt samamoodi võib Aas ühel päeval, näiteks oma ametiaja lõpus teatada, et on otsustanud poliitikasse minna. Ja keegi ei imesta, kui valikuks osutub IRL. Sama lugu, nagu Anvar Samostiga – oled niikaua „sõltumatu“, kuni sulle on kasulik. Ja muu hulgas kirud „sõltumatuna“ Keskerakonda, et endale poliitilist teed rajada.

Sinu hinnangul on jõustruktuurid ja poliitika liiga tihedalt seotud?

Nad pole küll otseselt seotud, kuid poliitika mõjutamiseks kasutatakse jõustruktuure küll. Vaadake, millise innukusega tegeletakse kõigi „poliitiliste“ protsessidega. Rakendatakse meeletult ressursi jälitustegevuseks, kohtuprotsessideks, info-sõjaks meedias. Selline tegevus on väga efektiivne ja inimesi kurnav isegi siis, kui kohtus prokuratuurile õigus ei jää – tuletan meelde kohtunik Leo Kunmani juhtumit, kes mõisteti küll õigeks, aga inimesed mäletavad ikka, et ta oli mingi kindlustuspettusega kohtus...

Nii määratakse inimese maine kogu eluks, keegi ei vabanda ega kompenseeri seda. Võtame veel näiteid jõustruktuuride kasutamisest poliitikas. Kohe, kui Reformiera-

USUB ÕIGLUSE VÕITU: Lauri Laasi võitleb paragrahvivääranajatega. Foto: Urmi Reinde

kond hakkas avalikult rääkima koalitsioonipartneri võimalikust vahetamisest, sai Neinar Seli kuriteokahtlustuse toimingupiirangu rikkumises seoses Tallinna Sadama toetustega Olümpiakomiteele. Seevastu Juhan Partsi nõunik Kalev Vapper oli rahumeeli toetanud Eesti Lootsi nõukogu liikmena oma isiklikku jahtklubi ning sai selle eest tagasihoidliku 320-eurose rahatrahvi. Üks saab kuriteokahtlustuse, kuid teine, kujundlikult õeldes, riigifirma riisumise eest – vaid väikese ata-ata.

Niisiis on entusiastlikult käivitatud poliitiline vendetta, samal ajal kui Ida-Virumaal tapetud väikese Varvara mõrvar on endiselt tabamata. Võrdlus kõlab karmilt, kuid on kahjuks reaalsus.

Kuidas saaks prokuratuur taastada oma usaldusvääruse rahva silmis?

Ma pole kindel, kas see on praeguse valitsuse (IRL ja Reform) juhtide juures üldse võimalik. Ilmselt mitte. Aga kõige olulisem on lähendada põhiseadusest, mis ütleb, et kõik on seaduse ees võrdsed.

Ja mõelda natuke järele: kuidas läks nii, et ei peetud ega peeta vajalikuks uurida elamislubade müüki Venemaale, praeguse siseminister Vaheri korteritehinguid, IRL-i Wisuari tänava maja müüki, Estonian Airi rahapõletamist, Eesti Energia hiigelinvesteeringuid Utah' kõrbesse jne?

Ega rahvas ole rumal. Ükskord saadakse aru, kuidas ühed pretendeerivad sellele, et on teistest võrdsemad. Loodetavasti saadakse sellest aru pigem varem kui hiljem.

Keskerakond tahab erakorralisi valimisi

Keskerakonna juhatus arutas valitsusvahetust. Leiti, et Siim Kallase nn vahevalitsusel pole rahva mandaati ning vaja oleks erakorralisi valimisi, mis võiks kulude kokkuhoiuks toimuda eurovalimistega samal päeval, 25. mail.

„Meid teeb valvsaks, et koalitsiooni läbirääkimistel on laual vaid kuluküsimused, kuid tulullikatena on mainitud ainult riigiettevõtete erastamist,“ ütles Edgar Savisaar. „Kahjuks ollakse parema valimistulemuse nimel valmis Eesti riigi varasid maha müüma.“

Keskerakond näeb, et hetkel on Eestil vaja lahendada kolm põhiküsimust: maksureform, väljaränne, tasakaalustatud regionaalareng. „Vajame otsustavat maksupoliitika muutust, mis suurendaks riigi tulusid ja poleks suunatud vaid kingituste tegemisele kõige jõukamatele. Väljarändega tuleb tõsiselt tegelda ning see peab saama valitsuse prioriteediks. Kõige sellega seostub ka tasakaalustatud regionaalareng ning omavalitsuste võimekus täita neile pandud kohustusi.“ KE

Terased mõtted

Kiirabiast Mare Liiger kolis Lapimaale

„Midagi on läinud Eestimaal väga valesti. See kala mädaneb peast ja nüüd annab oma haisvaid siirdeid igale poole – lihtsate inimeste eludesse, haridusse, meditsiini, sotsiaalvaldkonda, korrakaitsetesse, isegi teadusesse. Õnnetud inimesed ei tee head tööd, ei loo heaolu. Õnnetud inimesed on kurjad, hoolimatud, ükskõiksed.“

Me investeerime uhketesse betoonmürakatesse, ülikallistesse masinatesse, aparaatidesse, neljarealistesse kiirteedesse, miljardeid maksvasse raudteesse. Kakskümmend ja rohkem aastat ei ole me investeerinud kõige olulisemasse – inimestesse ja nende heaolusse.“

Väljavõte Mare Liigeri uuest blogist Pagulase Päevaraamat, 8. märts

„Paljud leinavad hukkunuid. Ja üldse, linnas on liiga palju tragöödiat ja üleelamisi.“

EL-i välisasjade ja julgeolekupoliitika esindaja CATHERINE ASHTON telefonikõnes Urmas Paetile (tõlge Öhtuleht 5.02)

Kas Sa olid Balti ketis 23. augustil 1989. aastal?

Kus Sa seisid? Kes oli Su kõrval?

Rahvarinde Muuseum ootab fotomälestusi Balti ketist.

Info: Helen Lausma-Saar
helen.lausma-saar@tallinnlv.ee
tel. 644 8193 / 50 70 349

www.tallinn.ee/rrmuuseum

Maailma fosforiidinälg toob Eestisse uued kaevandused

Algus esilehel

Samas Dana Cordell imestab, miks maailma fosforiidivarude otsasaamise teemal rahvusvaheliselt nii vähe räägitakse. Tema hinnangul tuleks fosforiidinappus lisada poliitilisse agendasse. Stockholmi Keskkonnainstituudi kodulehel aga tsiteeritakse oma teadurite Arno Rosemarini ja Ian Caldwelli ning Hollandi teadlase Gert de Bruijne artiklit, mis avaldati väljaandes *thebrokeronline.eu*. Nemad hoiatavad, et juba praegu tuleks vähenevate fosforiidivarude tõttu maailmas häirekella lüüa. Teadlased ennustavad, et praeguste kaevandamis- mahtude juures saab 30 aasta pärast fosforiit USA-sotsaja globaalselt lõppevad selle maarde varud 75–100 aasta pärast. 2030. aastaks jõuab fosforiidikaevandamine tippu, pärast mida ületab nõudlus pakkumist juba võimsalt. Suurem nõudlus aga tähendab ühtlasi selle maavara kiiresti kasvavaid hindu.

Ei fosforiidile Facebooki lehel

Rosemarin, Caldwell ja de Bruijne hoiatavad, et fosforiidihindade tõusu tõttu ebavõrdsus juurdepääsul fosforiidile rikaste ja vaeste riikide vahel suureneb ning et sellel on oma geopoliitiline mõju. Nende sõnul muutub fosforiidivarude probleem globaalsete ressursside valdkonnas üheks olulisemaks ja erilist tähelepanu vajavaks.

VKG ei jäta jonn

Euroliidule läheb Eestit meie fosforiidivarude pärast vaja täpselt sama palju kui Islandit kalavarude pärast. Peale külakiikede ja kivi-

Praegu käib üle Eesti fosforiidialaste uuringute ja kaevandamise vastu allkirjade kogumine. Viimastel andmetel on juba koos 5600 allkirja.

aedade ehitamiseks Euroliidult saadud rahade otsalõppemist tuleb siinkirjutaja hinnangul igal juhul tasumisetund, ja selleks saab eestlastele kuuluva fosforiidi väljakaevamine.

Viru Keemia Grupp (VKG) soovib juba pikemat aega alustada Lääne-Virumaal proovipuurimisi, mis tulevikus läheksid üle ulatuslikuks kaevandamiseks.

12. novembril sai Rägavere vallavanem Virgo Koppel VKG-lt kirja, milles seisis: „Palume edastada keskkonnaministeriumile valla seisukoht valla huvi osas fosforiidi küsimuses täiendava teabe omandamisest ja läbirääkimistest arendaja ja keskkonnaministeriumiga.“ Kuipalju Koppel valusalt teemat käsitlevast kirjast vallavalitsust ja volikogu teavitati, selles lähevad arvamused lahku. Eesti Päevalehe ajakirjanik Rein Sikk annab teada, et kaks nädalat hiljem lähetaski Koppel keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannusele kirja, milles teatas soovist pidada VKG-ga ja ministeriumidega läbirääkimisi „leidmaks valla elanike pikaajalisi huve teenivaid lahendusi“. Vallavanema kiri, millest avalikkust ei teavi-

tatud, kutsus Rägaveres esile tormilise vastu- seisu, nii et ta oli sunnitud kümnekonna päeva pärast selle tühistama. Kohalik rahvas on seetõttu siiani häiritud, sest selgeks sai: VKG fosforiidihuvi pole kadunud, kuigi vahepeal võis selline mulje jääda. Arvestades fosforiidi väärtuse tõusu maailmas, muutub VKG survestamine kaevanduste alustamiseks hoopis iga aastaga üha tugevamaks.

Praegu käib üle Eesti fosforiidialaste uuringute ja kaevandamise vastu allkirjade kogumine. Viimastel andmetel on juba koos 5600 allkirja.

Islandi eeskuju

Suuremat pilti vaadates on aga siinkirjutaja hinnangul üsna kindel, et fosforiidikaevandused Eestisse vältimatult tulevad. Selle vastu võidelda tulnuks 2004. aastal, mil Eesti liitus Euroliiduga.

Kuid kas 2004. aastal küsis keegi, miks peaksime oma fosforiidivarud Euroliitu astudes loovutama, kui saaksime iseseisvaks jäädes kogu sellest tuleneva rikkuse endale? Ei, sest meedia propagandatorid olid tollal suunatud vaid liitumisele Euroliiduga ja rünnakutele Keskerakonna vastu, kelle liikmetest osa julges liitumisotsuses kahelda.

Just sama küsimuse esitasid islandlased oma rikkalike kalavarude ja püügiõiguste kohta, peatades 2013. aasta keskel määramata ajaks ühinemiskõnelused Euroopa Liiduga. Otsuse taga oli euroskeptiline parementsentristlik koalitsioon, kes võitis 2013. aasta aprillis parlamentivalimised programmiga, mis sisaldas liitumiskõneluste lõpetamise nõuet.

Islandi riigi avalik arvamus oli EL-iga liitumise vastu, sest rahvas ei soovinud kaotada kontrolli oma hiiglasuurte kalavarude ja kalapüügiõiguste üle. Islandi peaminister Sigmundur Davíð Gunnlaugsson on öelnud, et Skandinaaviamaadele esitatud EL-i nõudmine makrellipüüki vähendada on suurepärane näide sellest, kui tähtis on säilitada suveräänsus.

„Island soovib selgelt kaitsta oma demokraatiat, kalavarusid ja majandust. Pisikesed eurofiilid peaksid teadma, et Island sõlmis just vabakaubandusleppes Hiinaga ja riigi majandus on taas pöördunud tõusule,“ tunnistas Briti lseisvuspartei esimees Nigel Farage 22. mail 2013. aastal *The Telegraph*-ile vahetult enne ühinemise üle peetavat referendumit.

Kalandus annab lõviosa Islandi ekspordist ja riigile laekuvatest maksudest – seda majandusharu võib Islandi jaoks pidada sama suureks varanduseks kui seda on fosforiit eestlaste jaoks. Islandlased mõistsid oma varade väärtust ja, Euroliidust sõltumatuks jäädes, saavad nad selle nüüd suunata oma rahvusliku rikkuse kasvatamiseks.

Vaid kohalikke huve kaitsev valitsus saaks aidata

Ida- ja Lääne-Virumaal elavad inimesed on tänapäeval vägagi hirmul võimaliku fosforiidikaevandamise ees. Siinkirjutaja hinnangul hakkavad eestlased peagi maruliselt võitlema kaevanduste vastu nii nagu nad on kavandatava Rail Balticu raudtee vastu, kuid juriidiliselt on see kaotatud võitlus.

Iseloomulikuks on see kaotatud võitlus. Ise panime end 2004. aastal kuldsetesse käevandadesse. Tulevik toob meile seetõttu palju lõhutud elusid, saastatud keskkonda, rikutud põhjavee ja üha kiireneva rahvasterände. Praegu saab teha vaid üht: teavitada avalikkust kaevandamisega kaasnevatest ohtudest. Paljud tublid inimesed eesotsas Juhan Aarega seda ka teevad. Kuid pärast Euroliitu astumist pole me enam peremehed omal maal.

Kes peaks säärases situatsioonis eestimaalasi kaitsma? VKG poolt rahastatavad IRL ja Reformierakond seda kindlasti ei tee. Seda saab teha vaid meie maa ja rahva huve kaitsev uutest inimestest koosnev valitsus. Kesknädal jätkab teemat.

Indrek Veiserik

Ukraina – kaugel, aga ometi nii lähedal

Kesknädala toimetusele on saabunud hulganisti kirju nii Ukraina sündmustest ülesärritunud kodanikelt kui ka meie oma valitsusevahetusest puudutatud murelikelt ja lootusrikkastel inimestel. Samuti on palju helistatud ja isegi kohale tulnud. Seetõttu otsustasime teha n-ö Kesknädala Ukraina-eri leheküljed, et võimalikult maksimaalselt igasugused arvad ära avaldada, n-ö demokraatliku reegli järgi „keskpörandale kokku“. Alloleva kirja saatis meile üks Eesti tuntud teadlane, kes aga töökohta kaotamise ja nõiajahi hirmus (kõik pole nii tugevad kui Edgar Savisaar) palus oma nime mitte avaldada. Üllitame tema mõtteid Kesknädala vastutusel.

Ei ole olemas ühte Ukrainat – kultuuriliselt, poliitiliselt, etniliselt, religioosselt ja ka majanduslikult on vähemalt kaks Ukrainat, üks EL-i ja teine Venemaa poole kaldu.

KESKNÄDAL

USA üks tunnustatumaid poliitikateadlasi Stephen F. Cohen kirjutas 11. veebruaril ajakirjas *The Nation* sellest, kuidas USA meedia kajastab Venemaad ja Putinit. Tema hinnangul ei vasta viis, kuidas neid kaht avalikkusele esitatakse, „traditsioonilistele ajakirjandusstandarditele“.

Vene meedia

Ei ole muidugi kopika eestki parem. Seal käib samasugune propaganda ja soovmõtete esitamine faktide pähe. Eesti aga püüab põhiliselt USA ajakirjanduse *freime* ja domineerivaid narratiive kopeerida ning käitub sama kitsarinnaliselt, pöörata tähelepanu kindlakstehtavate faktidele. Kahjuks ei ole Eesti ajakirjanduse tegevusmuster 1980-ndate aastate keskpaigaga võrreldes oluliselt muutunud, ja laulva revolutsiooni ajast on astunud mitu pikka sammu tagasi. Seda oli näha kas või Sotši olümpiamängude alguse kajastuses.

Samasugune oluliste faktide mitteesitamine ja pooliku informatsiooni põhjal järelduste tegemine on jätkunud Ukraina kriisi ajal.

Minu arvates ei peaks eestlased olema kellegi suuvoodrid. Me peaksime katsuma luua oma ajakirjanduse abil endale võimalikult adekvaatse pildi meie ümber toimuvast, et sellele tuginedes teha oma otsuseid ja valikuid, mis peavad silmas Eesti (ja mitte kellegi teise) elulisi huve. See aga ei ole ilma mitmekülgse teabe ja erinevate arvamusteta võimalik.

Seepärast saadan mõned viited Cohen'i arvamustele. (Kesknädal püüab neid refereerida 19. märtsi numbris – *Toim.*). See mees, muide, oli Reagani üks nõunikke ja väidetavalt

pani just tema Reagani nõukoda Gorbatšovi tõsiselt võtma.

Olgu lisatud,

et minu meelest on USA taas mänginud end halba seisu. 21. veebruari lepingu järel, millele kirjutasid alla kolm EU välisministrit (Saksa, Prantsuse ja Poola) ning Ukraina president ja opositsioon, realiseeriti kuulus „Fuck EU“ – korraldati riigipööre ja võimule upitati venevastane valitsus.

Oluline on mõista, et 21. veebruari leping oli võimupoolne kolossaalne järeleandmine; sisuliselt võimu jagamine, kus peaministri ja asepeaministri koht ning veel palju muud anti opositsioonile. Kusjuures sellele pidid järgnema valimised. See lahendus oli 100% demokraatlik, sest demokraatia töötab valimiste ja demokraatlike institutsioonide kaudu. Kusjuures veel kord – lepingule kirjutas alla ka kolm EU riikide ministrit. Kuid USA-le see lahendus ei sobinud ja ta kasutas nn paremat tiiba, et võim võtta. Sisuliselt pandi toime relvastatud riigipööre. Kusjuures nüüd juba tüüpiliselt tehti seda olümpiamängude ajal, lootuses, et oletatava vastase tähelepanu on mujal või ta käed on seotud.

Sellega aga aeti Putin nurka. Välispoliitiliselt ja geopoliitiliselt ta ameeriklaste „Fuck EU-d“ aksepteerida ei saa. Ta ei saa loobuda Krimmist, oma ainsast jäävabast laevastikubaasist, ja ta ei saa lasta uut külma sõja piiri tekkida Venemaa ja Ukraina vahele.

Ameeriklased ei arvestanud ka seda,

et ei ole olemas ühte Ukrainat – kultuuriliselt, poliitiliselt, etniliselt, religioosselt ja ka majanduslikult on vähemalt kaks Ukrainat. Esimene on kaldu Euroopa Liidu, teine

Venemaa poole. Ja mis sama oluline – sellel taustal ei saanud Putin toimunud riigipööret aksepteerida ka sisepoliitiliselt, sest vastasel juhul ei võtaks keegi teda Venemaal enam tõsiselt. Putin sarnanes pärast 21. veebruari nurkaatutud rotiga, kellel ei olnudki muud võimalust, kui kasutada jõudu. Ja ei maksa unustada, et tema valduses on maailma võimsuselt teine tuumaarsenal. Sellel taustal näitas Obama end mitte eriti taibuka inimesena, asudes 1. märtsil Venemaad veel ähvardama.

Ukraina olukord

on olnud potentsiaalselt plahvatusohtlik viimased 22 aastat – pärast N. Liidu lagunemist. Ja nüüd siis asuti selle tulega mängima. Eestlased aga pole ei tuuma- ega ka külma sõjast huvitatud, sest viimasel juhul oleksime külma sõja rinderiik, mille julgeolek ei maksa kuigi palju. Meie huvides peaks olema Lääne ja Ida (Venemaa) koostöö, sest see on ainus viis, kuidas me saame oma karva läikima lüüa. Ja siin ei ole meil vaja kellegi tagakeha alumist poolt lakkuda, vaid peame lähema oma riigi (ja koos sellega meie kõigi kollektiivsest) huvist.

Meie meedias aga serveeritakse iga päev hommikust õhtuni Reinsalu-, Mikhelsoni- või Nuti-suguste poliitikute rumalusi, mis minu meelest on selges vastuolus Eesti julgeoleku ja pikaajaliste huvidega. Need sellid lobisevad agressioonist ja okupatsioonist, kuid mida näiteks prantslased teevad Kesk-Aafrikas, kuhu me oleme oma vägesid saatmas? Veel kord: selleks, et oma huve mõista, on vaja avatud debatti.

Heade soovidega Kesknädala lugejatele!

UKRAINA-ERI

Küsimusi-vastuseid Riigikogus Ukraina-avalduse arutelul

Küsi Margus Hanson (Ref):

Me näeme, et kõrvuti agressiooniga toimub ka massiivne infosõda, propagandasõda, kus Vene keskvõimu poolt rahastatud meedia kaudu paisatakse lausa valet maailmale. Kuidas on võimalik võitjana välja tulla sellest sõjast?

Vastab välisminister Urmass Paet:

See on ju ilmne, ka kõigi varasemate ja viimaste konfliktide puhul on koos mingisuguse sõjalise tegevusega käivitunud kohe ka propagandasõda. Seda me näeme ka praeguse kriisi puhul, kus tõepoolest on lendu lastud ka kõikvõimalikke valesid ja valesüüdistusi. Aga mis siin meediaajastul teha, tuleb järjekindel olla oma sõnumites ja faktides ja faktide tõestamises. Selge on see, et antud juhul Vene pool kasutab kõiki oma kontrolli all olevaid vahendeid, meediaväljaandeid, muid võimalusi, et maailmas avalikku arvamust kujundada. Nii see on olnud ka varem. Nii on see kogu aeg järjekindlalt olnud ka otseste konfliktide vahelisel perioodil. Nii et ega siin muud ei ole, tuleb olla oma sõnumites kindel ja muidugi ka loota sellele, et ajakirjanikud teevad selget vahet, mis on mis ja mis motiividel üks või teine sõnum on edastatud.

Mihhail Stalnuhhin (KE):

Kõik see võimuvahetusprotsess algas Ukrainas sellest, et Janukovõtš keeldus alla kirjutamast assotsiatsioonilepingule. Seda ka põhjendati. Eelmisel aastal, ma vaatasin, muidugi, kes jõuab seda tuhandet lehekülge läbi lugeda, aga ametlikult raada internetileheküljelt ma lugesin kokkuvõtet sellest, mida see leping endast kujutab. Ausalt öeldes jube, täitsa jube! Euroopa suhtub Ukrainasse nagu mingisse oma kolooniasse Aafrikas, oletame. Mis te arvate, kas oleks mõistlik praegu seda lepingut muuta, teha pehmemaks, enne kui seda Ukrainale pakkuda?

Paet:

Ma ei ole nõus selle hinnanguga, mis oli teie küsimuses. Kindlasti Euroopa Liit Ukrainasse ega ühtegi teise oma lepingupartnerisse kuidagi halvasti ei suhtu. Kõik lepingud, niikaua kui nad on lepingu projektid, on võimalik nende kallal tööd teha.

Igor Gräzin (Ref):

Jutt oli mitmetest rahvusgruppidest. Ja vaadates kroonikafilme, vist üleilsest CNNi, märkasid ekraanil, et on hakanud ringi liikuma inimesed, keda ma natuke kardan. Jutt on grupeeringutest, kes kannavad Stepan Bandera sümboloid. Ma igaks juhaks tuletan meelde: neil pole fašistidega mitte midagi ühist, banderalasi kohates SS-lane võpatas. Tähen-dab tegemist ei ole inimestega inimlikus normaalses mõttes ja selles mõttes Banderat ei saa võrrelda ei Petljura, ei Mahno, ei kellegagi. Kuid Ukrainas, kus on ju need pogrommitraditsioonid teab kui vanad, elab praegu 70 000 juuti. Sünagooge on hakatud põletama, esimesed juudid on tapetud. Mis saab edasi? Sest banderalased on praegu, kuidas nüüd öelda, kogemata nagu meie poolele sattunud.

Paet:

Ma ei ole selles osas nõus, et meie oleme nende pool, et kuidagi Ukraina ühiskonna sees jagama hakata. Kõigepealt põhimõtteline hoiak on ju see, et ei saa tolereerida mingit vägivaldset äärmuslust. See on põhimõtteline. Kõik kuritööd, ükskõik kes neid teeb, kõik inimõiguste rikkumised, ükskõik kes neid teeb, tuleb hukka mõista, ja nad peavad saama karistada. Ükskõik mis sildi all neid tehakse. Nii et see on väga põhimõtteline ja printsipiaalne hoiak. Selge on see, et kõikvõimalike äärmuslaste tegutsemist saab ohjeldada ainult see, kui see olukord riigis võimalikult kiiresti stabiliseerub. Nagu me kõik aru saame, segadus, anarhia on väga hea kasvulava ükskõik milliste äärmuslastele ja selliste tegelastele. (- -) Nii et niikaua, kui ebastabiilsus selles riigis kestab, niikaua kuni on anarhilist olukorda, niikaua on see vesi kõikvõimalike äärmuslaste veskile. Nii et see on ka see, mida ma kõnes ütlesin, et Venemaa, kuigi ta väidab, et ta läks justkui midagi sinna rahustama, mis on iseenesest juba absurdne, aga selge on, et Venemaa sissetung on seda närvisust, ärevust ja ebastabiilsust hoopiski suurendanud, mis omakorda on vesi kõikvõimalike äärmuslaste veskile.

Rein Lang, sõnavõttust Reformierakonna fraktsiooni nimel:

(- -) Reformierakond kindlasti toetab seda, et Riigikogu täna võtaks vastu asjakohase avalduse ja hääletab kindlasti selle poolt. Aga me soovime ka kõigil kaasmaalastel säilitada külm närv ja rahu. Meid ei ohusta täna otseselt keegi, küll aga toetame me Eesti valitsuse poliitikat selle kriisi positiivseks lahendamiseks ja loodame oma liitlaste adekvaatsele käitumisele. Aga meil kõigil on oma võimalus aidata Ukraina Vabariiki ja Ukraina rahvast. Eestis tegutseb väga tegus ukraina kogukond. Ukrainlasi Eestis on üle 20 000. Ja see ukraina kogukond on täna valmis vahendama kodumaale mis tahes abi. Kes tahab ja saab, võtku nendega ühendust. Igaüks, kes täna läheb poodi, võiks kaaluda ostukorvi kas või mõne Ukraina toote panemist. Iga euro, mis täna jõuab Ukraina majandusse, on Ukrainas väga teretulnud. See on väike panus, aga see on see, mida me kõik saaksime täna teha. Aga headele kolleegidele Keskerakonnast tahaks soovitada, et nad ütleksid Edgar Savisaarele, et mister Properiga lipsu nühkimine ei anna mitte mingisuguseid tulemusi.

Mailis Reps, sõnavõttust Keskfraktsiooni nimel:

(- -) Mis on oluline, on leida üheskoos lahendusi. Need on küsimused, mida Ukraina täna püüab ka kohati üheskoos meiega lahendada. Peamine on leida neid võtmeid, millega tuua tagasi Ukraina ühtselt Ukraina riigiks. Ei ole kindlasti nii lihtsustatult võimalik vaadata, nagu on püütud meediasõjas näidata, et ideoalad oleks kuidagi vähem ukrainlasesõbralikud kui ülejäänud Ukraina. Ma arvan, et tuletada tuleb meelde seda, et seesama venekeelse elanikkonna müstifitseerimine Ukrainas on tegelikult kahepidiselt tagasi lõiganud. Täna on kinnituse saanud korduvalt ja korduvalt kas või nendesamade Ukraina baaside mitte alla andmine, seda vaatamata erinevatele ultimaatumitele. Need on poisid, kes on suuremalt jaolt kõik venekeelsed. Nad on täna, juba kinnitatud andmetel, enamuses võetud ka piirkondades, mis on puhtalt venekeelsed, ja nad hoiavad uhkelt Ukraina lippu ja ütlevad, et nad ei anna alla, et nad ei anna alla nende jaoks võõrvägedele. See peaks ütlema meie kõige skeptilisematele vaatlejatele, et Ukraina lihtsustatud lahendamise venekeelseks ja ukrainakeelseks on enam kui pealiskaudne. Ukrainas ei ole lahnevus keeles, ei ole ka mentaliteedis ja ei ole ka regioonid. Loomulikult on vaja anda teatud piirkondadele kindlustunnet, kuid lihtsustatult öelda, et kõik tööstuspiirkonnad või kaevanduspiirkonnad on vähema intelligentsusega ja ei mõista tavalist kõnekeelt – see nii ei ole.

Lühendatult stenogrammist

Reps tegi ENPA-le ettepaneku teha avaldus Ukraina toetuseks

Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee (ENPA) alaline komitee võttis 7. märtsil Pariisis toimunud istungil Mailis Repsi ettepanekul vastu avalduse, millega assamblee avaldas absoluutset toetust Ukraina riiklikule suveräänsusele ja territoriumi terviklikkusele.

Avalduses mõistetakse üheselt hukka Vene Föderatsiooni relvajõudude tegevus Krimmi poolsaarel ning Venemaa sõjalise sekkumise laiendamise Ukraina territooriumil, eriti ida-regioonides.

Avalduse vastuvõtmisele eelnesid konsultatsioonid Euroopa Nõukogu peasekretäri Thorbjorn Jaglandi ja OSCE presidendi Ranco Krivokapiga.

Euroopa Nõukogu poliitikud mõistavad üheselt hukka Venemaa seadusandjate aktiivse tegevuse Ukraina edasise lõhestamise toetamiseks.

„Assamblee büroo ja alaline komitee otsustasid saata ENPA poliitiliste gruppide esindajad ja monitooringukomitee raportöörid Ukrainasse, sealhulgas Krimmi poolsaarele, poliitilisteks konsultatsioonideks Ukraina juhtkonnaga,“ ütles Reps.

ENPA alalise komitee istungil osalesid ENPA Eesti delegatsiooni liikmed Mailis Reps ja Margus Hanson.

Mailis Reps on Ukraina probleemidega aktiivselt tegelnud viimased 11 aastat.

Riigikogu pressiteenistus, Kn

Mihhail Stalnuhhin: Ukraina teemal valitsevad topeltstandardid ja silmakirjalikkus

Ma võib-olla ei jaga kõrgest poliitikast, võib-olla asi on minu suhtlusringis. Mul on suur koer, kellega on vaja jalutada. Liigun keskmiselt kolm tundi mööda oma kodulinna. Viimasel ajal, viimastel nädalatel ma pigem seisan kui liigun, sest Ukraina-teemalisi vestlusi, mis tulevad ette, on keskmiselt päevas viis kuni kümme.

Stalnuhhin

siis on ta endiselt president. Temalt ei saa teisiti vastavalt põhiseadusele võimu ära võtta, ja siis on presidendi asi kinnitada peaminister, valitsus jne. Kui seda teeb keegi teine, asendades presidenti, siis ei ole ei see valitsus ega peaminister legitiimsed. Ja need kubernerid, kes praegu

Teatud jõududele oli vaja möllu

Praegu, selle kuu lõpus Krimmis viiakse läbi referendum. Ma ei kujuta ette, milliseid küsimusi seal välja pannakse, aga seda juba ristitakse ebaseaduslikuks protsessiks. Küsiks, et kuule, kulla mees, kas tead, et Šotimaa viib analoogse referendumiga peagi läbi ja kavatseb Suurbritannia koosseisust välja minna, et moodustada eraldi riik? Sama protsess toimub ühes provintsis Hispaanias. Miks see, mis on lubatud ühes Euroopa nurgas, on keelatud teises

Euroopa?

Natsism on hukkamõistetav

Miks me oleme silmakirjalikud nendes küsimustes? Mul on kodus terve album, kuhu viimased paar kuud olen kogunud pilte Kiievi kesklinnast. Mehed, kes jalutavad haakristiga ja stiliseeritud haakristiga, see on see *Nightingale* SS-diviis, need salgad. Bandera portreesid on Kiiev täis, BBC võtab intervjuu, kus noor pois ütleb, et me oleme puhta rahva eest, siin peaksid olema ainult ukrainlased. See on mitte päris, aga peaaegu sama, mis Hitleril. Miks me oleme nõus, et demokraatia eest võivad võidelda ka need neonatsid? Muuseumis, praegu neid massiliselt võetakse tööle miilit-sasse, moodustatakse neist eriuksused. Mul on teile siin üks väga pikk nimekirj. Poolas sellistes linnades nagu Legnica, Krakowis jt. seisavad mälestusmärgid neile inimestele, kelle tpsid need banderalased. Kõige võimsam on Wrocławis. Seal on 2000 kapslit – seal on muld, mis on toodud nendest kohtadest, kus oli massiliselt poolakaid tapetud nende meeste poolt. Need mehed, mitte erakond, vaid parempoolne rühmitus muutsid peale 21. veebruari olukorda riigis. Ma toetan avalduse "Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks" pealkirja. Mina, täpselt nii nagu need inimesed, kellega ma pidevalt räägin, me toetame Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust. Aga me ei toeta seda silmakirjalikkust, millega mõned meist püüavad tegeleda Ukraina asjadega. Alguses viiakse konfliktini ja pärast hakatakse lahendama. Nii et tohi.

Mihhail Stalnuhhini tekst on pärit Riigikogus 5. märtsil toimunud Ukraina-teemaliselt arutelult. Ta hääletas ainsana Riigikogu Ukraina-avalduse vastu.

ÄÄRMUSLASED: Ukraina neonatsid marssimas kunagise rahvuslaste liidri Stepan Bandera mälestuse toetuseks.

määratakse Ida-Ukrainasse, ei ole ka legitiimsed.

Miks meie, kes tahame põhiseaduslikku ranget korda endale siin Eestis, toetame teises riigis põhiseadusliku korra ränka rikkumist? Tavaliselt ma satun löögi alla, kui küsitakse, mida te seal tegite, arvatess, et mina ka olen nagu sellest osavõtja. Et miks näiteks Riigikogu ei mõista süüdi, kui pommitatakse Jugoslaaviat? Miks ta istub vaikselt ja vaatab, kuidas pommitatakse, nagu oleks kõik korras. Väljasmõeldud ettekäändel rünnatakse Iraaki, olgu see diktaator ükstaspuha kui halb. Aga ei saa niiviisi olla, et ainult nafta pärast minnakse tapma. Miks ükskord on üks reaktsioon, teinekord on teine reaktsioon? Kust see topeltstandard tuleb? Kas see on normaalne? Ma ei suuda sellele vastata.

Euroopa nurgas? Proovi sa vastata.

Eriti palju kõnelusi oli mul inimestega 21. veebruari õhtul ja järgmisel päeval. Ukraina president Viktor Janukovõtš istus maha ja kirjutas koos opositsiooniga, kusjuures kõrval istusid välisministrid Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Poolast, alla kõigile oma tagandamise tingimustele. Aga ei olnud vaja seda rahulikku tagandamist, ja läks mölluks lahti. Miks seda vaadatakse ja nimetatakse kõiges süüdlaseks seda meest, keda mina isiklikult, pehmelt öeldes, ei armasta, aga siiski – ta andis võimu ära. Milleks oli vaja seda agressiooni? Milleks oli vaja päevapealt vastu võtta neid seadusi? Näiteks seda keelte-seadust, mis ajas ärevile Ida-Ukraina ja Krimmi? Kellele seda vaja oli ja kuhu vaatas

Aivar Riisalu: Eesti rahvas, relvastuge!

Täna räägivad kõik Ukrainast, mis on väga selge ja loogiline. Mina tahaks rääkida Eestist, sest Ukraina valguses oleme ka meie oma olemuselt tähtsad ja olulised. On tähtsad ja olulised ka needsamad Eesti siseriiklikud probleemid, mis Ukraina kontekstis ei ole ju kuhugi kadunud.

Niipalju, kui on inimesi, niipalju on ka erinevaid arvamusi. Me tahame teatavasti olla normaalne ühiskond ja normaalse ühiskonnas on igalühel õigus sõnavabadusele. Kurv on see, kui keegi midagi kusagil ütleb ja siis, sellel hetkel, kui me arutame tegelikult mingi väga olulist ja sisulist probleemi, leidub alati meie hulgas neid inimesi, kes üritavad kellegi poolt sõnavabaduse tingimustes välja öeldud kasutada sise-poliitiliste ambitsioonide rahuldamiseks. Mina leian, et see tähendab poliitikute poolt, kes sellel hetkel etendavad mingi parteisõduri rolli, partei poolt nagu rahva arvamuse kaaperdamist, sellepärast et igal inimesel Eestimaal on lõppude lõpuks täpselt samasugune õigus.

Riisalu

Oleme pidanud kummardama võitjate tõe

Ma loodan, et nendest Ukraina sündmustest oleme niipalju õppinud, et me tegelikult üsna veendunult loodame, et see kriis laheneb ära. Jutt käib Ukraina territoriaalsest terviklikkusest. Seda ei saa kahtluse alla panna, see peab säilima. Kümnekond aastat tagasi oli Kertši väinas kriis, kui me võisime uudistest jälgida, kuidas Venemaa ja Ukraina väed võtsid vastastikku sisse positsioonid. Ma ei tea, kui paljud teist panid tähele, et nad sellel hetkel kaevasid täies mahus lahingpositsioone. Mina panin tähele ja peale seda hakkasin ma rääkima siseriiklikke inimestele, et uskuge mind, järgmine tõsine konflikt võib juhtuda Ukraina ja Venemaa vahel, kus kaasatakse sõjavägi. Ütlesin, et samasugused stsenaariumid on võimalikud ka Eesti vastu. Väga paljud Riigikogu saalis olijatest on mind palunud arsti juurde minna ja endale tablette välja kirjutada. Täna nii mõnigi Riigikogu saalis olija on mulle öelnud, et, Aivar, me olime sinu suhtes ülekohtused, sul ei olegi tabletti vaja, sul oli õigus. Sellepärast tahan ma veel kord öelda, et Eestimaa inimestele on tähtis Eesti iseseisvus. Meil kõigil on olemas ajalooline mälu. Aga ajaloolist mälu varjutab see, et võitjad kirjutavad ajalugu. Väga paljudel juhtudel ajaloo ei ole meie võitjate poolel olnud. Väga paljudel juhtudel ajaloo oleme sunnitud mõnma, et ühe või teise tõe, mis ei ole meile vastuvõetav, on ülim, sest see on võitjate tõe. Selles olukorras Riigikogu saalis nimetada konkreetseid inimesi, kes tegi seda või kes tegi seda, selleks teil, lugupeetud poliitikud, õigust ei ole. Ei ole õigust sellepärast, et sellel hetkel te distantseerite ennast rahvast, kes on mures, kes mõtleb ja kes mäletab ajalugu, kes tahab, et Eesti oleks iseseisev, territoriaalselt terviklik ja kõikidele rahvastele elamisväärne koht.

Resolutsiooni rahvast ei julgeta rünnata

Ainus võimalus seda tagada on relvastatud rahvas. Eesti on andnud endale seadusliku õiguse oma rahvast relvastada ja sõjaväelisel väljalõpetada. See on tänapäeval heidutuse ainus vorm. Ainult julgeid ja tugevaid ja resolutsioonid inimesi ei julgeta rünnata. Resolutsiooni rahvast ei julgeta rünnata.

Selle tõttu kutsun ma taas kord: head Eestimaa inimesed, te teate, kuidas oma riiki kaitsta. Selleks on meil olemas organisatsioonid, kuhu te saate massiliselt kirjutada avaldusi, just sellepärast, et relvastatud rahvas on ainus võti, mis hoiab Eestit iseseisvana. Kõik ülejäänud poliitilised spekulatsioonid on üleilne päev.

Aivar Riisalu 5. märtsil Ukraina-teemaliselt arutelult Riigikogus

Vähem pingeid Ukraina ja Venemaa suhetesse!

Riigikogu väliskomisjoni aseesimees Enn Eesmaa (pildil) tegi Riigikogu erakorralisel istungil oma sõnavõtte lühikärgelise Ukraina keerulisest ajaloost ning rääkis kõnesoleva avalduse eelnõu sünist. Eesmaa rõhutas, et eelnõu läbis kõik arutluse etapid enne Riigikogu liikmete ette jõudmist konsensusega. Samuti ütles Eesmaa, et Venemaa tegevust Ukraina suunal ei ole toetanud mitte ükski riik maailmas.

„Oleme arvamusel, et lisaks kohesele majandusabile peaks Euroopa Liit kaasa aitama demokraatlikele majanduslikele ja sotsiaalsetele reformidele ning astuma samme assot-

siatsiooni- ja vabakaubanduslepingu sõlmimiseks, millest Ukraina uus valitsuskabinet on eluliselt huvitatud. Peame vajalikuks vaatlusmissioonide saatmist Ukrainasse, sh Krim-

mi, mis looks võimaluse vaidlusaluste küsimuste käsitlemiseks ja loodetavasti lahendamiseks poliitilise dialoogi käigus,“ rõhutas Eesmaa.

Eesmaa sõnul on ülesanne keeruline, „sest Venemaa ei tunnista Ukraina tänaste võimude legitiimsust, pidades Ukraina riigipeaks endiselt Viktor Janukovõtšit. Ukraina poolel on aga raske – kui mitte võimatu – leppida Moskva arusaamaga, et läbirääkimiste

aluseks peaks olema 21. veebruaril allkirjastatud lepped, mis Kiievi nägemist mööda kaotasid oma legitiimsuse koos president Janukovõtš'i põgenemisega Ukrainast ning ajutise riigipea nimetamisega.“ Ometi tuleb Eesmaa kinnitustel alustada läbirääkimisi, sest see on ainus rahvusvaheliselt vastuvõetav lahendus.

„Maailmas on küllalt diplomaate, kes ka raskete ülesannetega on toime tulnud. Kergeid ülesandeid rahvusvahelises diplomaatias esineb harva,“ ütles Eesmaa. Väliskomisjoni nimel sõna võtnud Keskerakonna aseesimees Eesmaa soovitas Riigikogul avalduse eelnõu „Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetuseks“ üksmeelselt vastu võtta, rõhutades, et avaldus on koostatud lähitules võimalusest, et olukord Venemaa ja Ukraina suhetes ka lähiajal muutub, ning loodetavasti paranemise, mitte aga pingete suurenemise suunas.

Mida arvab vaba rahvas vabast meedias?

Ärge pekske pikka, pikk on pealik

RENE TOOMSE
blogist

Kuumad ajad

õhutavad kuumi tundeid. Kui midagi ei ole nii, nagu me tahame, siis peab keegi süüdi olema. Ja süüdlas tuleb karistada, avalikult. Emotsionaalne hüsteeria ajakirjanduse ja kommentaariumite kaudu on muutunud nii normaalseks Eesti elu osaks, et ratsionaalne argumentatsioon ja mainstreamist erinev arvamus muudab arvamuse avaldaja automaatselt rahvavaenlaseks. Tere tulemast tagasi, keskaeg, ja elagu avalikud hukkamised!

Trend ei ole uus,

kuud on tunne, et see kasvab. Eriti ereda leegiga põlevad poliitikud. Mis iganes nad ei ütleks, alati saab nende sõnavõttudes leida valskust, viha lihtrahva vastu ja isegi riigireeturlust. Ise oleme uurijad, ise kohtunikud ja timukad nende üle. Tihti küll ühekülgselt allikast saadud ettekujutuse põhjal ajakirjavigadega. Kas see ongi Eesti tänapäeva tase? Nukker kuidagi. Kuid samas ka vist paratamatu, kui uskuda uuringuid üldisest rahvahariduse allakäigust.

Kas „minul on õigus oma arvamusele,

kuud sinu erinev arvamus on kuritegelik“ on saamas üldiseks normiks? Tundub nii, kui vaadata kasvõi eile algatatud petitsiooni Savisaare vastu, mis kogus päevaga 3500

pooldajat. Selle eest, et ta avaldas oma arvamust, mis ei ühtinud masside emotsionaalse seisukohaga. Andke andeks, kuid see on labane. Samuti meie oma põhiseadusega vastuolus, mis lubab kõigile vabadust oma veendumustes ja arvamustes. Siinkohal ei ole ju tähtis, kas arvamus on õige või vale enamuse meelest, vaid see, et selleks on õigus ilma et sind avalikult üles poodaks. Mille poolest on sellise petitsiooni loojad ja allkirjastajad paremad nendest, keda läbi selle hukka mõistetakse? Käige mu sõnade, mitte mu tegude järgi?

Juba kostavad üleskutsed

panna välisministri pea pakule lekkinud telefonikõnes avaldatud arvamuse varjamise pärast. Siiski saab tema räägitut liigitada kategooriasse „naised saunas rääkisid“ ja sellist asja ei tohigi hundikarjate tuua. Rumal tegu muidugi, et ta sellest sisuliselt avalikult rääkis juba kõne tegemise hetkel. Kas see on surma väärt? Vahet ei ole, järgmine ohver on käes – *dead man walking*.

Kas on üldse oluline

kellegi jaoks, kus tegelikult on tõde, kus vale? Kus kogu selles loos on üldse tõde ja vale? On palju asju, mida me keegi ei tea ja tõenäoliselt kunagi ei saagi teadma. See on kindlasti närvi-ajav, kuid mida saab paremaks teha emotsionaalse räuskamisega inimeste pihta, kes midagi teistmoodi arvavad? Kas see

toob tõe? Ei too ju, vaid viib hoopis selleni, et avaliku elu tegelastel kaob igasugune tahtmine üldse midagi rahvale rääkida. Siis on nad süüdi vaikimises ja varjamises – jälle lavale ning pea silmusesse. Paratamatult tekib tunne, et kes tahes ja kui heade kavatsustega iganes püüab riigiotsustesse

olema see, kes selle tee peaks ette võtma, sest pole ju vahet, mida sa teed või jätad tegemata, ikka kistakse sind alasti ja piisutatakse veri välja.

Eesti rahvas, tulge mõistusele!

Nii ei jõua mitte kuskile. See lõputu omavaheline kiskumine

on ju suisa enesetapjalik. Iga vihkav kommentaar, poliitiku solvang teise poliitiku pihta, ajakirjaniku riuklik pealkiri, mis ei lähe kokku arvamuse ütleja mõttega, on mõistlikuma tuleviku põletamine. Meie laste tuleviku. See on tõeline allakäiguspiraal, mitte vabamüürlaste, CIA ega Putini või-

VIHA TAPAB: Toomse kirjutab, et lõputu omavaheline kiskumine ja tatipritsimine ei millegi olulise nimel on kindlaim tee meie riigi allakäigule.

Foto: Making Different

kaasa rääkima saada, on juba ette surma mõistetud. Ja samas rahvas tahab häid poliitikuid, kes elu paremaks teeks. Lausloll või masohhist peab

ja tatipritsimine, ei millegi olulise nimel, on kindlaim tee meie riigi allakäigule. Kui ka keegi arvab, et me juba põhjas oleme, siis hoogu juurde anda

malikud kurjad plaanid meie vastu. Peeglis on meie vaenlane. Ärge pekske pikka, akki ta näebki pisut kaugemale.

Savisaare Ukraina-avaldus lõi Facebooki kihama

Sotsiaalmeedias käis kogu eelmise nädala elav arutelu Edgar Savisaare Ukraina-avalduse üle. Leidus nii pooldajaid kui ka vastaseid. Kuna vastased on peaaegu kõik peavoolumeedias sõna saanud, avaldame siinkohal valgamaalase ARNOLD LOOGA teistsuguse seisukoha (lühendatult).

On kurb

jälgida meie poliitblatnoide vääraastunud reaktsiooni Savisaare sõnavõtule. „Savisaar on lõplikult usalduse kaotanud“, „Savisaar asus Venemaa mõju-agendi rolli“, „Savisaar on kaotanud kontakti reaalsusega“ jne. Tegelikult mees lihtsalt sõnaldas üldise tuutumise sekka meenutada demokraatia üldisi printsiipe. Ja selleks on tal täielik õigus, et vähemalt seni, kuni demokraatia ei ole vaid sõnakõlks, on Ukrainas võimu vahetada sooviva seltskonna püüdlused alusetud, sest rahva poolt ei ole tulnud eelnevalt piisavalt põhjust andvat hääletustulemust. Rahva arvamust ei ole siiani veel arvesse võetud, vähemalt toiminguliselt küll mitte. Kuni seda tehtud ei ole, seni ei ole ka kõik edasine pädev, vähemalt demokraatia

seisukohast küll mitte. Ja seni on muuseas ka trumpkaardid Putini käes.

Krossi, Ansipi, Lauristini, ka Riisalu

sõnavõttude järgi on tunne, et 700 aastat orjapõlve koos esimese öö õigusega on vähemalt nende juures täiega toimunud ja inimesed on silma pilgutamata nõus suukorvi kandmisega. Sest vaid ühe „tõe“ kuulutamine ongi sisuliselt suu seadmine vastavasse suukorvi. Olukorras, kus kaigaste, süütepudelite ja kivide haaramine on „õige“, ei saa demokraatiast juttugi olla. Muuseas, ma ei nimeta Savisaart demokraatliku Eesti parimaks pojaks, selleks peaksin midagi liialt tarbima. Aga sisuliselt kõik need poliitikud, kes suvalise Savika säutsu peale lõukoera

moodi klähvima hakkavad, on praegu ise pimedusega löödud... või kinni makstud.

Alustame sellest, et

demokraatlikult said mingi aeg tagasi Ukrainas võimule need, kes said, ja Janukovištš nemed valisid omale presidendiks. See on fakt, mida teiseks keerrata ei ole väga võimalik. Kuna „udarnikud“ eesotsas Klõtškoga demokraatlikul viisil toimivat arvestatavat häältekaalu ei saanud ja venemeelse juhtkonnaga võrreldes jäid selgelt alla, siis nende poolset tegevust saab vaadelda vaid kui vägivaldset riigipöördekatset. See, kuidas seda kõike hiljem nimetama hakatakse, on juba tulemuste küsimus. Kõik oleks olnud lihtsam, kui Lääs oleks Ukraina esmast valikut aktsepteerinud ja Janukovištšil oleks korralik paar mune jalge vahel. Kuna Janukovištš ajas vahepeal sellist kummalegi poolele arusaamatut mõga ning üritas kummaltki poolt matti võttes kasulikku keskteed leida, siis ilmselt leidsid läänemehed, et ra-

ha ja ruuporiga saab ka – ja Maidani sündmused läksid käima.

Ja nüüd on siis kõikvõimalike meediakanalite kaudu (mõelge, mis maksab nädalaid toimiv TV otseülekanne... ja siis mõelge välja, kes selle kinni maksis) inimestele pidevalt vaid pildi üht poolt näidatud. Seesama pildimasin töötab ju meilgi, uuri järgi, kellele kuuluvad meie juhtivad meediaväljaanded, ja järeldused teete ehk isegi. Parim tsensuur on selline, mida tähele ei panda. Paraku aga kõik see ei muuda kogu loo lähtepunkti – demokraatlikult valitud rahvaesindajatele vastuhakku ja oma tahte jõuga pealesurumist.

Kogu loos on üks tegur veel,

millega ilmselt keegi seal Euroopas esialgu ei arvestanud – nimelt Krimmi lahkumine Ukrainast on vaid ühe hääletuse kaugusel (nii, nagu see meilgi kunagi toimus). Toiming kui selline oleks igal juhul seaduslik. Kui nii läheb, siis on Euroopa kisakõrid täiega lõhkise küna ees – neile

jääb tööstusevaba ülalpeetavaid täis riik, mille pealinn peaväljak peale selle veel üle ka tõrvatud.

Kõik see, mille nimel Euroopas kombineeriti, asub ju Krimmis. Krimmi poolsaar on venemeelseid inimesi täis, seega rahvahääletuse tulemus igal juhul ette teada. Peale selle on seal hetkel veel ka Vene väed. Mäng tundub olevat mängitud, ja mängitud sellepärast, et algsõpsioonid ei olnud paigas.

Põhimõtteliselt

oleks ideaalne lahendus, kus osapooled üksteisele lepituseks sõbrakäe ulataksid ja ütlesid, et sorri, mehed, et nii läks, akki alustaks eelmise aasta augustipositsioonidelt uuesti? Aga seda vaevalt et juhtub, asjad on selleks liiga vil-dakad ja keegi Euroopas on end juba ka sandiks maksnud. Putin vaevalt et ise taganeb, see ei oleks absoluutselt tema moodi. Ja kui see juhtuks, siis oleks meil kohe põhjust häirekella lüüa – Euroopas ollakse harjunud Balti riike peenrahaks tegema.

Mati Väärtnõu:

Milline karistus peaks ootama Urmas Paeti vale-tamise eest Eesti rahvale?

Või ei olegi see karistatav, ja valetamine on norm Eestis ja Euroopa Liidus? Kuipalju me üldse võime meile serveritunud jutust enam uskuda? Minu arust on Paet usalduse kaotanud ja peaks koheselt tagasi astuma.

Kui Eestis räägitakse meile avalikult Janukovištši käsul sooritatud tapmistest, siis tegelikult on Paetile teada ja see on hoopis teistsugune nagu pealtkuuldud lindistuses öeldakse:

„Ta näitas...meile fotosid, ta ütles, et ta on arst ja võib öelda, et on sama käekiri, sama tüüpi kuulid, ta ütles, et on väga häiriv, et nüüd uus koalitsioon ei taha uurida, mis täpselt juhtus. On tugevam ja tugevam arusaamine, et snaiiperite taga polnud Janukovištš, vaid keegi uuest koalitsioonist,“ rääkis Paet lindistuses minutis alates 8.30-9.30. (Kõne on avaldatud 5. märtsi Öhtulehe onlineis.)

Alates 3.47 räägib Paet ebanormaalsest survest parlamendiliikmetele; et seal on öised külaskäigud partei liikmete kodudesse; et üks parlamendiliige peksti enne parlamenti minekut läbi.

Ehk siis samal ajal kui üha rohkem on kahtlust, et tapmistega võib hoopiski olla opositsioon, räägitakse Eestis kindlas kõneviisis vastupidist juttu selleks, et mitte diskrediteerida Ukraina uut valitsust.

Millisest legitiimsusest saab aga sellise valitsuse puhul rääkida, kus Ülemaada otsused uue valitsuse osas olid vastu võetud olukorras, kus Urmas Paeti sõnul oli ebanormaalse surve parlamendiliikmetele peksmist ja õiste sissetungidega parteiliikmete kodudesse?!

See kõik ei takistanud Urmas Paetil serveritega olukorda selliselt nagu nn EL ja USA tahavad seda näha ja tipnes see paskvilliga Riigikogus, kus leitakse, et Riigikogu tunnustab Ukraina Ülemaadat kui rahva valitud võimuorganit, mille legitiimsuse kahtluse alla seadmine Venemaa poolt on otsene sekumine Ukraina siseasjadesse.“

5. märtsil FB-s

Omariikluse võimalikkusest Krimmis

Aastakümneid tagasi, külma sõja aegu, tajusime „võitlust rahu eest“ ka sellisena, et kivi ei jää kivi peale. Me teame, kuidas tänane demokraatia eestkõneleja saavutas rahu Iraagis. Miljonid inimesed lahkusid elust või kodumaalt. Kivid jäid. USA-ga relvamüügis konkureerival „partneril“ jäid vallutusala inimesed alles ja Krimmis verd ei valata. Eelnevalt oli vaid Ida-Ukrainast Venemaale lahkujaid. Krimmis on põhielanikud täna uute oludega rahul.

ALEKSANDER KAASIK
poliitika- ja reisivõimeline

Mida on väärt riik, kus seaduslikul presidendil tuleb riigist lahkuda mitte valimistulemuste sunnil, vaid maskides meeste kaigaste vihinas, või riik, kus kodanikud peavad hirmus elama või kodumaad vahetama? Vene inimestele, keda Krimmis on enam kui Eestis kogu rahvastikku, oli seal oluline kodurahu, mitte Ukraina territoriaalse terviklikkuse säilitamine. Ja nad kutsusidki Venemaa end kaitsma.

Külm sõda käib edasi

Elame edasi külma sõja oludes. Kui toona oli tarvis kuulata Ameerika Häält ja Vaba Euroopa raadiosaateid, et saada maailmast objektiivsemat pilti, siis nüüd ei saa seda ilma Venemaa meediakanaliteta. Kes jääb uskuma üksnes Eesti sõnumeid ega kõrvuta seda venekeelsetega, et neist „aritmeetiline keskmine“ välja lugeda, sellele võivad kasvada silmakaed *Made in Brüssel* jt. Sigineb uskumus, et meie sõber USA on demokraatia isa ja samas ka rahu ema. Nojah – Iraagi sõda ei olnud tõesti edukas, tunnistavad meie poliitikavaatlejad. Lohutav on, et

Kes jääb uskuma üksnes Eesti sõnumeid ega kõrvuta neid venekeelsetega, et neist „aritmeetiline keskmine“ välja lugeda, sellele võivad kasvada silmakaed Made in Brüssel jmt.

meie sõdurid kaitsesid seal aumehelikult Eesti huve ja täna pole sünnis armees teenimist okupatsiooniga seostada. Paslik on hoida päevakorras Eesti vallutamise ohtu, et samas valguses jõuda Krimmi sündmusteni. Kelle huve Venemaa seal kaitses ning kuivõrd on see õigustatud? – seda peaks arutama ÜRO juures olev Rahvusvaheline Kohus.

Et küsimuseks võib tõstatada ka süütepudelitega võimuhääramise seaduslikkus Kiievis, siis ilmselt enne Ukraina

referendumit ükski liikmesriik kohtu poole ei pöördi. Et juba aastaid nägime parlamendiliikmete kukepoksi Ukraina ülemraadas, siis pole selle kandumine nüüd tänavarahutusteks enam mingi eriline sündmus. Pole isegi oluline, kes varustas „vabadusvõitlejaid“ kaigaste, kilpide jt demokraatiat ihkavate atribuutidega.

Edasi valgusid aga möllumehed oblastitesse, kus valdavalt elavad ja töötavad venelased, et seal purustada administratiivhooneid ja mõned ausambad, ning kõige selle silumiseks vajati Kiievisse sobivat valitsejat. Kuid üle pingutati ukraina keele nõudmisega. Ukraina rahvuslased on saanud Eesti kolleegidelt koolitust „plats puhtaks, venelased välja“–stiilis.

Praktika aga näitab, et Narvas ei saa ikkagi eesti keeles suhelda. Keele omandamiseks läheb vaja armastust, mitte sundi.

Krimm kui demokraatia proovikivi

Natsionalismi ja ühe keele ülimumlikuks tõstmisega algas Kiievi Maidanil „eurosõda“, mis leidis suurima vastuseisu Musta mere ääres. Ukraina demokraatia proovikiviks sai ja jääb Krimm.

Valgevene ja Venemaa juhid ütlevad otsesõnu välja, et nende riigis on suunatud demokraatia, sest ise protsesse juhtimata nende maa areng pidurduks. Ukrainas on demokraatia juhtimise üheks atribuudiks süütepudelitega vabaduse loit-simine ja pole veel teada, millist kodanikuvabadust soovitakse: kas soovikohaselt kor-

mis kaob, samavõrd tuleb asemele, ja vastupidi – nagu tänases Ukraina poliitilises vaatepildiski.

Üks jumal, erinev usk

Süütamistaktika on maaviljelusest üle kantud isegi usuellu. Ukraina territooriumil tegutsesid Vene Õigeusu Kirik ja Ukraina Õigeusu Kirik. Mõ-

oli olnud aeg, kui hetman Bogdan Hmelniški juhtis Zaporozje kasakate ülestõusu ja slaavlaste liitumist.

On oletatud, et Nikita Hruštšov püüdis enne kompartei juhiks valimist selle kingitusega heastada Ukraina rahva näljahädakannatusi, kuna ta oli pärast seda *golodomori* Ukrainas üks parteijuhte ja tead-

poeemi „Poltaava“ kui ka Poltaava lahingut ei suudeta kõrvutada Puškini elueal valit-senud tõekspidamistega, vaid hinnatakse täna ennekõike oma ninaotsa järgi.

Tulenevalt vaatevinklist, kas Ukraina peaks elama sõpruses Venemaaga või hoiduma läänesuunas, on hetmani ja tema pooldajaid nimetatud reetu-

ülekohus idandab neis vastu-panu ükskõik missugusele Vene võimule. Venemaa pole huvitatud verevalamise õhutamistest.

Sel ajal, kui EL-i liidrid soosivalt vaatasid Kiievis tänavasillutiste tükeldamist ja kiviheitemasinate efektiivset toimet, algas ka Ukraina riigi tükeldamine. Krimmi jäävad

VOOGAVAD UKRAINA PÄEVALILLEPÕLLUD: Need vaated on imetlema pannud paljusid Ukrainat külastanud inimesi. Ka loo autor on mitu korda läbi Ukrainamaa Krimmi sõitnud ja tunneb kohalikke olusid hästi. Ta väidab, et „eurosõda“ Maidanil algas natsionalismi ja ühe keele ülimumlikuks tõstmisega. Kuid nagu arvavad ka tema Krimmis tihti puhanud tuttavad, enam nad läbi Ukraina Jevpatoriasse ei sõida.

lemad peavad end Tšernigivi (esimene suurem linn siitpoolt Ukrainasse sõites) Katariina kiriku õigusjärglaseks. Oblasti kuberner oli andnud kiriku Kiievi patriarhaadi kasutada, ent Moskva patriarhaadi toetajad ei olnud sellega päri ja panid kirikuesisele platsile protestimärgiks üles suure telgi improviseerimaks oma õigeusu kirikut. Kiievlased ründasid seda mitu aastat järjest gaasipõletitega. Olgugi et neil on üks jumal, ei taha Vene Õigeusu Kiriku kogudus ühineda ukraina õigeusklikega. Mõõdunud aastaks oli telk-kirik täiesti maha põletatud.

60 aastat Krimmi kinkimisest Ukrainale

Demokraatia sildiga vägivald voolab nagu Dnepri jõgi läbi Ukraina ja kannab oma veed Krimmi.

Jõevesi jõuab nii tööstustarbijatele kui ka elanike kodudesse 400 km pikkuse Põhja-Krimmi kanali kaudu, mis bürookraatliku ajendina tõi Krimmile autonoomia. Et kanali veed täitusid mitte Venemaa jõe veest, otsustati kanaliehitustööde haldamise ja majanduslike arvestuste lihtsustamiseks ning rahvaste sõpruse märgiks kinkida Krimmi poolsaar Ukrainale.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 19. veebruarist 1954 arvati Krimmi oblast Vene Föderatsiooni Ukraina NSV koosseisu. See oli ajal, mil moodus 300 aastat Perejaslavi raada otsusest lahkuda Poola ülemvõimu alt ja ühineda Venemaaga. Too

lik sellest, kuidas hukkus 4 miljonit süütut inimest. Avalikkusele pakuti aga kinimise põhjusena Ukraina ja Venemaa ühise ajaloo tähistamist.

Ei edendatud majandust, vaid otsiti ühist vaenlast

Olgu nende ajenditega, miks Krimm sai Ukraina osaks, kuidas oli, ent määrav otsus Krimmi kohta sündis Valgevenes Belovežje kaitsealal ja Boriss Jeltsini käe all 8. det-

riteks või patriootideks. Ukraina presidendid on asunud ülistama Mazepat ja Banderat, ning see on nende õigus. Venemaa peab Banderat sakslastega koostööd teinud kurjategijaks, poolakate silmis on ta massimõrvar, kuid ukraina rahvuslastele on Stepan Banderat kangelane.

Krimmi tulevik

Venemaa ehitab Kerts'i väina silda, mille rajamise kava sündis Viktor Janukovõtši ajal. Algselt majanduslikust projektist on tänaseks saanud ennekõike poliitiline, sest kujutab endast ühendusteed Venemaa vägedele. Julgeoleku ja rahu tagamiseks Krimmis ning oma autonoomia suurendamiseks korraldab Krimmi autonoomne vabariik

Venemaa väeüksused, et tagada mitmekeelsus, oma majandus, pangandus ja kaitsejõud. Et Venemaa lubab majanduslikku tuge, siis on Krimmi poolsaare tulevik kindlam kui mujal Ukrainas ja suvel võib rahulikult Krimmi puhkama sõita – iseasi, kas just läbi Ukraina.

Minu perenaise tuttavad, kes nagu minagi Musta mere ääres puhkavad, arvasid telefonitsi, et enam nad Ukraina kaudu Jevpatoriasse ei sõida. Toit on Krimmis kallinenud, aga muidu on tavainimese elu rahulik.

Ukraina terviklikkust ei taasta Kiievi kutsega: mehed, tulge kodumaad kaitsma! Ukrainast – mitte Krimmist – lähevad ära vene mehed, kes üksteise tapmise peale välja ei lähe ja kes lahkudes hävitavad ka sõjaväepileti.

Üheks traditsiooniks sai Puškini büsti rüvetamine.

sembril 1991 – päeval, mil Ukraina, Valgevene ja Venemaa riigijuhid otsustasid lahkuda Nõukogude Liidust. Leonid Kravtšuk, kes ühisleppe allkirjastas, sai hiljem Ukraina esimeseks presidendiks. Presidentide vahetumisel ei edenend niivõrd majandus, kuivõrd rahvuslik liikumine, ning hakati ümber hindama ajalugu. Ukraina rahva üheks ühendavaks lülits seati ühise vaenlase otsimine.

Üheks traditsiooniks sai Puškini büsti rüvetamine. Ühelt poolt süüdistatakse klassikut, et ta ülistas Peetrit ja Poltaava lahingut. Teiselt poolt pahandatakse, et Puškin on kujutatud hetman Mazepat mitte ukrainarahva patriodi ja vabadusvõitlejana, vaid auahnena ja riigireeturina. Nii Puškini

Venemaa peab Banderat sakslastega koostööd teinud kurjategijaks, poolakate silmis on ta massimõrvar, kuid ukraina rahvuslastele on Stepan Banderat kangelane.

märtsikuu lõpus valimised. Kastekib iseseisev Krimmi riik või jääb ta mingi sidemega Ukraina koosseisu, seda on raske ennustada. Kuid mingil juhul ei saa poolsaarest Venemaa osa. See riivaks 250 tuhande krimmitatarlase õiglustunnet ja suurendaks viha Putini vastu. Stalin küüditas krimmitatarlased oma kodumaalt ja see

P.S. Täna on teada, et Krimmi parlament on otsustanud korraldada referendumi 16. märtsil, mis on esialgselt väljaütlemisest kaks nädalat varem. Suure tõenäosusega vabli rahvas Ukrainast eraldumise.

Mida president Ilves julges ja mida ei julgenud rahvale öelda

"Mis toond on meid siia, see enam edasi ei vii" – Eesti Vabariigi presidendi Toomas Hendrik Ilvese kõne ise-seisvuspäeva kontsertaktusel 24. veebruaril 2014. (Postimees 25.2.2014)

TIIT TOOMASALU
ettevõtja ja vasakpoolne ekspoliitik

Olen ekspoliitikuna huviga jälginud riigipea aastapäevapöörumisi kodakondsete poole (Kesknädalas ka näiteks 2009. ja 2013. aasta aastapäevakõnede järel). Olen jälginud ka seda, mida võimuelliidil oma rahvale öelda on. Kõnedesse on tavaliselt sisse kirjutatud eelseisvad poliitilised muutused meie igapäevaelus, ka sellised, mis meist enamusele korda lähevad.

Erandiks polnud ka hiljutine aastapäevakõne, olles kui stardipauk propagandamasina eri kalibriis kaasaküttajate ja veenmaks avalikkust järjekordse „püksirihmapingutuse“ paratamatuses.

Milles seisnes härra presidendi seekordne sõnum?

Esiteks, riigi töövõimelise elanikkonna arvu drastiline kahanemine lähima ühe-kahe inimpõlve jooksul on mõõdapääsmatu („Ka siis, kui Eestis sünniks palju rohkem lapsi – mida ei juhtu –, poleks selle mõju kuni 2040-ndate alguseni väga tunda. Vahepeal väheneb oluliselt nende inimeste hulk, kellele töö ja maksud aitavad ülal pidada aina kasvavat gruppi kaasmaalasi, kes enam ei tööta. Aga igasse Eesti perre ei hakka sündima nelja-viit last“ ja

Kolmandaks, töövõime säilimise eest vaata et surmani tuleb igapähele ise selleks personaalne vastutus võtta („Me esimene ühiskondliku taristu võtmeküsimus on meie enda tervis. Kui kaua me elame, veelgi enam, kui kaua me elame tervena, kui kaua me töötame muutuvais tingimuses“, „See, mida oleme harjunud nimetama tervishoiuks, pole tervise hoidmine, vaid ravi. Tervise hoidmine sõltub suures osas meist endast“).

Neljandaks, tööga hakkama saamiseks tuleb aga igapähele tegelda „elukestva õppega“, loomaks võimekust korduvateks elukutsevahetusteks „vastamaks turundulusele“ – eale vaatamata („Kui kaua me töötame muutuvais tingimuses?“, „Tulevikus pole enam lihtsalt juriste, arste, turvatöötajaid, geneetikuid; isegi mitte rahvaluule kogujaid ja paljusid oskustöölisi“ jne).

Viiendaks, eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine sõltub eelkõige meie enda tervisest ja haridusest – mitte aga riigivõimu poolt tagatavatest sotsiaalsetest garantiidest („Kolm kõige olulisemat tingimust eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimiseks läbi aegade on inimeste tervis, nende haridus ja Eesti julgeolek. Ma kordan: tervis, haridus ja julgeolek. Kõik ülejäänud – majandus, sotsiaalne turvavõrk, kultuur – sõltub nendest alustaladest“).

President tõstatab vaid küsimusi

Presidendi tõstatatud probleemistik on kahtlemata tõsine, kuid see tõstatab vaid uusi ja väga fundamentaalseid küsimusi. Näiteks järgmised küsimused.

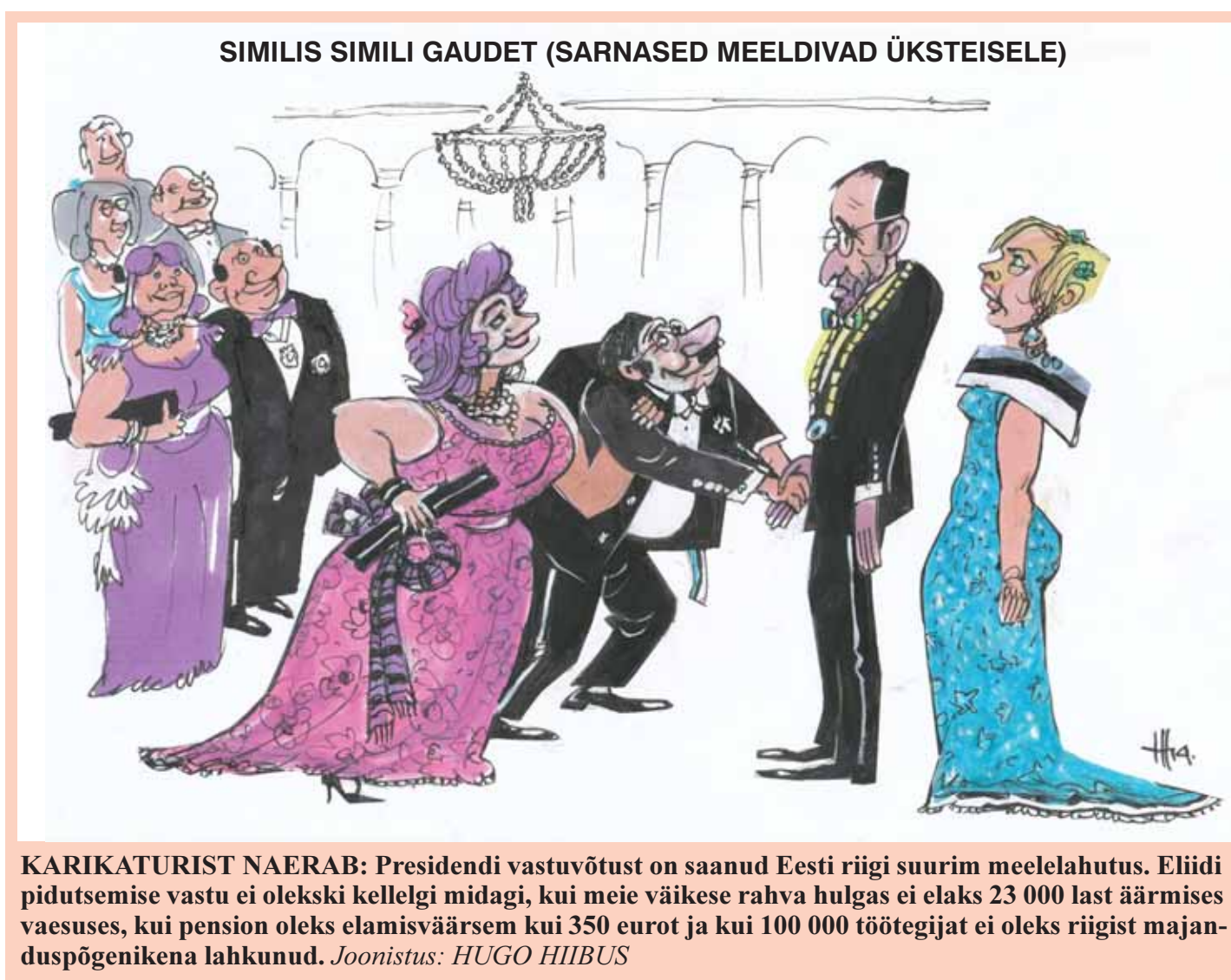
Esiteks, milleks Eesti riik üldse loodud on, kui kõik on

Milleks Eesti riik üldse loodud on, kui kõik on vaid kodanike asi, ja kõik see, mis riigist ja rahakapitalist sõltub – majandus, sotsiaalne turvavõrk, kultuur – asjasse ei puutu?

„Ainus viis Eesti püsijäämist ilma massilise siserändeta kindlustada on töötada kauem“).

Teiseks, hakkamasaamiseks tuleb pensioniiga drastiliselt tõsta või isegi kaotada pensionäristaatus üldse („Kas tõsta pensioniiga? Aga võib-olla mõne aja pärast üldist pensioniiga ei olegi?“).

vaid kodanike asi, ja kõik see, mis riigist ja rahakapitalist sõltub – majandus, sotsiaalne turvavõrk, kultuur – asjasse ei puutu? Põhiseaduse preambula kohaselt on Eesti riik kui selline rajatud „pandiks praegustele ja tulevastele põlvetele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus“ – kas ka see osa meie põhiseadusest (mis euroliidustumise järgselt ainsana püsivaks ja muutumatuks

KARIKATURIST NAERAB: Presidendi vastuvõtt on saanud Eesti riigi suurim meelelahutus. Eliidi pidutsemise vastu ei olekski kellelgi midagi, kui meie väikese rahva hulgas ei elaks 23 000 last äärmises vaesuses, kui pension oleks elamisväärsem kui 350 eurot ja kui 100 000 töötajat ei oleks riigist majanduspõgenikena lahkunud. Joonistus: HUGO HIIBUS

deklareeriti) on teel „prügimäele“?

Teiseks, tegemata probleemi sellest, et president on „suure lombi taguste“ juurte ja kasvatusega (kus tõesti igäüks peab ise oma tervise eest seisma ja vajaliku ravi kindlustama või maksma peab; riigi pensionikindlustus on kättesaadav vaid tühisele vähemusele ja valdavalt saab vanaduspõlves loota vaid eraõiguslikule pensionikindlustusele või sukasaäresäästudele) tekib siiski küsimus: kui võrd president Eestis ja Eesti riigipeana „euroopaliku solidaarsuse“ tulevikusaja ajab ja kui võrd siin individualistlikku ameerikalikku elulaadi juurutab? Kas härra president oma ulmades asub ikka siin, Euroopas, või hoopis kodus Ameerikas?

Kolmandaks, sidudes riigi lahiti vastutusest majanduse kui terviku elujõulisuse eest, tema kodanike tervisekaitse garantiidest, Eesti kodaniku õigusest riigi abile vanaduse, töövõimetuse ja puuduse korral (vt põhiseaduse artikkel 28), läheb ameerikaliku ellusuhtumise kultiveerimine jõudsalt sammul edasi – vabastades ärikapitali ettevõtluse näol isegi moraalsest vastutusest ühiskonna kui terviku ees; vastutusest jätkusuutliku majandusbaasi loomise eest ühiskonna „sotsiaalse turvavõrgu“ jätkusuutlikuks rahastuseks. Härra President, kas oludes, kus riigil kehtiva ideoloogia kohaselt enam majandusega

asja ei peaks olema, on lõplikult loobunud nõudmast äri-sektorilt vastutatu monopoolsete staatus ja monopoolsete õiguste eest turuosalisena? Kas nn kapital ja selle individualiseeritud kandjad äri-meeste näol jäävadki

sega või siis ajalukku läinud ENSV NSVL-i liiduvabariigina kogu oma kirutud ühiskondlike äripõhimõtete-ga?

Kumb neist kahest mudelist tagas efektselt Eesti kui liikmesriigi majandusele töö-

üliskoolid tööalaseks ümberõppeks“. Neid huvitab turumaht ja madal palgatase. Suureks turuks ei saa Eesti kunagi ja võimalikult madal palgatase (parem juba tehnilist progressi ilmestavad robotid tööle panna!) on iga eraomandis äriühingu põhihuvi omanike nõutud kasumitootlust määrava ja otsustava faktorina.

Kuid madal palk võrdubki eluõhtul madala pensioniga. Ja ring on järjekordselt sulgunud. President isegi ei pöördu ettevõtluse poole veenmaks rahvusliku rikkuse loojaid „euroopalikuks solidaarsuseks“ rahvaga. See ongi ameerikaliku elulaadi üks põhiline komponent.

Ehk on aeg uuesti mõelda „õhukese riigi“ asendamisele mõjukalt „tüseda riigiga“, võimelisega hea seisma tava-inimese elementaarvajaduste eest, „vaba turumajanduse“ asendamisele „reguleeritud majandusega“, riigisektori naasmisele reaalses majandusellu turgu mõjutava tegurina, „ettevõtlusvabaduse“ sildi all peituvate ettevõtluslike spekulatsioonide lõpetamiseks – riigi kujundamiseks põhiliseks Eesti tööandjaks.

Tallinnas, 28. veebruaril 2014

Toimetusel:
Tiit Toomsalu oli Riigikogu liige 1999–2003; Eesti Sotsiaaldemokraatliku Tööpartei tegevliider 1995–2004

Kas Eesti ühiskondlik mudel on jätkusuutlik? Kas sõjaeelse mudeli taastamine 20 aastat tagasi Eesti Komitee poolt üles koetud eufooria tingimustes äkki ongi põhjuseks resultaatide „sotsiaalne ja majanduslik kollaps“, kuhu jõudnud oleme?

„pühaks lehmaks“ või oleks aeg neid uuesti tulumaksuga maksustama hakata?

Ja neljandaks, kas Eesti ühiskondlik mudel üldse on jätkusuutlik? Kas eraomandusliku Eesti sõjaeelse mudeli taastamine 20 aastat tagasi Eesti Komitee poolt üles koetud eufooria tingimustes äkki ongi põhjuseks resultaatide „sotsiaalne ja majanduslik kollaps“, kuhu jõudnud oleme? Öeldakse, et proovikiviks selles maises maailmas on aeg, ajaloopõhine hinnang minevikule.

Kumb ajalooline ühiskonnamudel Eesti näite põhjal on osutunud jätkusuutlikumaks: kas tänane kodanlik Eesti Vabariik turumajandusliku EL-i liikmesriigina kogu oma eraomandusliku ambitsiooniku-

jõulise elanikkonnajakodanikkonnale töö, tervisekindlustuse, pensionipõlve, kodukaitse, hariduse kättesaadavuse? Jne.

Mida härra president ei julgenud öelda?

Aga seda, et „surmani töötamisest“, „igapäevase metsajooksu viimisest kõigi kodakondsete igapäevarutiini „tervise hoidmise“ tagatisena, eidekete-taadikeste ümberõppest „elukestva õppe loomise“ – ei tule tagatisi hakkamasaamiseks. Sest ükski neist meetmetest ei loo töökohti. Töökohti loob kapital – teiste sõnadega eraomand, seejuures suurel määral välismaine kapitalivoog, millele ei paku huvi ei „surmani töötamine“, „personali metsajooks“ ega ka „senioride päeva-

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
Kesknädal

Igäihe arvamus lugegu!

Mina poliitikaga ei tegele ega kuulu ühtegi erakonda, aga tahan välja öelda oma arvamus Ukrainas toimuva kohta.

Ma ei välista, et Ukraina presidenti oleks vaja välja vahetada, kuid seda peab tegema kooskõlas seadusega nagu see on alati käinud demokraatlikes riikides. **Mulle jääb arusaamatuks, kuidas võib meie valitsus ja riigikogulaste enamus pooldada ebaseaduslikkust ja anarhiat.** Nad ju kiidavad heaks Ukrainas vägivaldsel teel võimule tulnud valitsust! Filmidest on ju näha, kuidas määratsev rahvahulk kaigaste, kivide ja eitea-millega veel sillutab teed libavalitsusele. Savisaarele pandi süüks üksainus lause, mida ajakirjanikud moonutasid, andes sellele valetähenduse. Ta ütles, et kaigaste abil tuldi võimule, ja see on tõesti nii. Pealegi on Eestis kui demokraatlikus riigis olemas sõnavabadus.

IRL-i tegelased on nüüd omas sõiduvees, sest nende tund on tulnud ja saab veel ägedamalt Venemaa vastu vihavaenu õhutada, mida nad on pidevalt teinud, põhjustades Eesti majandusele suurt kahju. Vaatamata nende ponnistustele suhtub Venemaa meisse õnneks hästi.

Nägin filmi, kus Ukraina vene elanikud paluvad Venemaalt abi, sest bandiidid karistavad teistimõtlejaid julmalt. Osa venelasi on põgenenud, kartes oma elu pärast.

Ja see kõik toimub nende heakskiidul, kes toetavad Ukraina määratsejaid. Euroopa edukad väikeriigid ei sekku, ainult meil on vaja oma nina igale poole toppida. Oleme väike, kuid vaene riik, aga kange teiste elu korraldama.

Poleks Ukraina venelased olnud hädaohus, poleks ka Venemaa sekkunud. Kogu vastutus ja süü langeb nendele, kes ebaseaduslikult määratsesid Kiievi tänavatel. Sealt see kõik alguse sai!

Sõitsin rongis koos ühe ukrainlannaga, kelle sugulase poeg (ka ukrainlane) töötas Kiievis miilitsana ja pidi rahutuste ajal tänavatel korda looma. Tema sõber tõi emale teate poja surmast ja rääkis, et kuus korralvurrit suruti nurka ja tapeti rahvahulga poolt julmalt, kuigi nad polnud relvi kasutanud. Ründajatel olevat olnud relvad.

Seega oli see ebaseaduslik mäss varem ette valmistatud ja küllap vägivaldsete abistajaid leidis, eriti kui vaadata neid riike, kes õigustavad sellist ebaseaduslikku tegevust.

Naispensionär Mustamäelt, Tallinn
(Kirjutaja on toimetusel teada.)

Tagasi saamata varade ära andmisest

Palju on meil kritiseeritud 18. veebruaril Moskvas alla kirjutatud uut piirilepingut, mis ei vasta Eesti põhiseadusele. Mulle tundub, et meie valitsusliikmed pole Venemaa Eesti huvides piisavalt kaubelnud; rohkem tehakse avaldusi Ukraina, Gruusia, Palestiina või Tiibeti kaitseks. Neid muidugi võiks teha, kuid **kõige tähtsam on siiski seista Eesti huvide eest.**

Ikka pole selge, kas Eesti saab tagasi Esimese maailmasõja käigus Voroneži evakueeritud Tartu Ülikooli kunstimuseumi aarded, umbes 6500 eset. See muuseum asutati 1803. a prof. Karl Morgensterni poolt ning selles on väga palju eksponaate (mündid, medalid, maalid), mis saadi kinkituseks Morgensternide suguvõsast, samuti paljudelt baltisaksa aadlikelt ja teadlastelt. Hinnalisim osa on 128 esemest koosnev orientalist O. Fr. von

Richteri Egiptuse muististe kogu. Praegu asuvad need varad I. Kramskoi nim. Voroneži Oblasti Kunstimuseumis.

Teadlaste pingutuste tulemusel ilmus 2006. a eesti-inglis-venekeelse kataloogi esimene osa ning lubati koostada ka teine osa (mündid ja medalid), mis pole veel ilmunud.

Tähtis on see, et nende varade tagastamine Eestile kirjutati sisse Tartu rahulepingusse (art. XII, p. 4): „Venemaa valitsus toimetab tagasi Eestisse ja annab üle viimase valitsusele varandused, siia hulka arvatud raamatukogud, arhiivid, õppevahendid, dokumendid ja muud asjad, mis on Tartu Ülikooli kui ka kõigi Eesti piirides praegu olevate või varemni olnud õppe-, teaduse-, valitsuse- ja seltskonna-asutuste päralt, niisama üleüldse kõik Eestist Venemaale välja viidud arhiivid,

dokumendid ja teised asjad, mil on Eestile teadusline või ajalooline tähtsus, niipalju kui tähendatud asjad on praegu või satuvad edaspidi Venemaa valitsuse, valitsuse- ja seltskonna-asutuste võimkonda.“

Sama sätte põhjal peaks tagastama ka 1951. aastal Leningradi viidud Eesti

Postimuseumi kogud.

Reet Ohna, Tartu Rahu Põlistamise Seltsi liige

Fotol: meelevaardus Tallinnas Välisministeeriumi ees 18. veebruaril 2014.

Aastapäevataaguseid mõtteid

Piirissaare vallamajast kesk Peipsi vett valitsetakse kolme külakest, kus elanikke rahvastikuregistri järgi kirjas ühtekokku saja ringis. Foto Tiit Maksim

Olen Eesti Vabariigist ca 5 aastat noorem – seega võimeline võrdlema sõjaeelset elu tänasega. Kahjuks peab tõdema, et tollane ja praegune Eesti riik erinevad majanduslikult nagu õõ ja päev. Töötust sõjaeelset ajal polnud – Poolast toodi sisse põllutööriistu. Meie kaasajal on põllundus suures osas likvideeritud ja maapiirkonnad rahvast tühjaks jooksnud. Kümned tuhanded on Eestimaa tolmuga jälgeilt pühkinud ning siirdunud võõrsile, lootes leida tööd ja leiba, mida Eesti riik oma elanikele ei taga. Riigi suuretegevõtetest on 50% välismaalastele maha parseldatud. Viimased paarkümmend aastat on Eesti Vabariigist teinud Euroopa Liidu ühe kõige vaesema riigi.

Elmar Hollmann, Kärdla

Eetika ja pragmaatika terav konflikt

Just seda ma näen meie ühiskonna ja selle liidrite suhtumises praegu aktuaalsesse piiriteemasse.

Ühel poolel on need, kes ütlevad „ärme torgi minevikku, vaatame vaid tulevikku“, või kes ootavad, „et saaks selle jama ükskord kaelast ära“, nagu mõni „arvamusliider“ on hiljuti väljendanud.

Teisel pool on need, kes mäletavad minevikku ja tahavad vaadata mitte üksi lähitulevikku, vaid ka kaugemas tulevikku, ning kes on suures mures meie riigi ja rahva saatuse pärast.

Nende kahe vahel on ka hulk segadusse aetud inimesi, kes ei taha küll lasta end ja oma riiki pügada, ent tahaksid siiski olla selles vaidluses „võitjate poolel“. Lisaks need, kes on käega lõõnud ja lootuse kaotanud: rong läinud, mis siin enam vehelda! Minu seisukoht on lihtne ja selge: **õiglast tulevikku pole võimalik ehitada ebaseaduslike alusele.** Kuritegudest Eesti rahva ja riigi vastu ei saa ega tohi mööda vaadata. Kes seda siiski püüab, teeb tahes-tahtmata end paratamatult nende kuritegude õigustajaks.

Tartu rahu kui rahvusvahelise õiguse üks osa kehtib tänini. Meil tuleb rahulikult ja kindlameelselt sellesse uskuda ning teistelegi selgitada. Seda ootan eeskätt ka meie riigijuhtidelt ja iga tasandi riigiametnikelt, samuti meediajuhtidelt ja ajakirjanikelt.

Jõhker vägivald poliitika ega toores sõjaline jõud ei loo õigust. Me ei tohi sellele alluda. Õigust ei loonud ka Stalini punane pliiats, mis tõmbas joone ENSV ja VNFSV vahele, lõhestades Setumaa. See on vaid üks lüli pikas kuritegude ahelas.

Minu ja iga Eesti Vabariigi kodaniku ees on siin moraalne valik – olla õigluse või ülekohtu poolt. Ja me vastutame oma järeltulijate põlvkondade ees, kas me tegime õige valiku.

Tõnu Kuusemaa,
üks paljudest, kes armastavad Eestit

Peame suutma end kaitsta!

Saab vaid nõustuda Riigikogu Kesksraktsiooni liikme Aivar Riisalu üleskütsega, et tänases ülikeerulises rahvusvahelises olukorras ja ebatavalises ühiskonnas tuleb rohkem pöörata tähelepanu kodu ja kodumaa kaitsele ning et selleks tuleb astuda Kaitseleitu, et ikka enam tegelda oma kodu kaitsmise ja julgeolekuga.

Seejuures kerkib üles üks eriline küsimus. **Me teame hästi, et iga riigi, eriti veel väikeriigi alus- või tugisambaks on alati eelkõige inimene. Inimeste elujõust sõltub palju: Kas meil on, kelle kätte oma kodu kaitsmine usaldada?** Kas on need mehed nii usaldusväärsed ja patriootlikult meelestatud, et julgeme nende kätte relva usaldada? Teadupärast meie majandusmedhed räägivad juba ammu tõsimeeli, et peame hakkama

tööjõudu sisse tooma. Kohe kerkib küsimus: kas need tumedanahalised või islamiusulised on usaldusväärsed ka meie kaitseväes teenima? Samuti püsib üleval siseriikliku integratsiooni tõhususe „igihaljas“ probleem: Kas kunagi lõpetame omavahelise vaenuõhutamise Eestimaal sündinud ja üles kasvanud kaasmaalastega, kel vene juured, aga kes kuuluvad kutsealuste hulka teenimaks Eesti kaitseväes?

Probleemide probleem

Eesti rahva tublid pojad ja tütreid lahkuvad oma kodumaalt. See väljaränne on samuti otseseks ohuks meie kaitseväge tõhususele, sest ka kõige kaasaegsem „toru“ ilma meesteta pauku ei tee. Või kas loodame tulevikus hakata valmistama roboteid, kes meie kallite euromiljonite eest

Hollandist ostetud soomukeid juhtima hakkavad, nagu äsja meediat koosluse? Kas saada-me Siiso koloniuile järele kaitselehtlaste varustuse või jääme lootma vaid kodumaale jäänud vanureile?

Räägime mis me räägime, aga fakt on see, et **väljarännet on tänapäeval võimalik vältida vaid normaalsete sotsiaaltagatistega**, mis paraku kahjuks on meil täna puudulikud. Seepärast rahvas jätkuvalt kiikabki sotsiaalselt turvaliste heaoluriikide – peamiselt Põhjamaade – poole. Tasuvat tööd peaks Eestiski jätkuma kõigile ja miinimumpalk ning lastetoetused olgu sellised, millega meie riigi alam suudaks oma pere ära majandada (ots-otsaga kokku tulla) ning kommunaalmaksed tasuda. Tänaoleks oleme jõudnud oma

riigigakeerulisse olukorda. Alles nüüd on meie valijate poolt valitsema valitud paremliberaalse vabaturumajanduse viljelejad lõpuks hakanud aru saama situatsiooni tõsidusest ning juba räägitakse (kas tõsimeeli?) vajadusest tõsta tulumaksuvaba miinimumi, vajadusest mitte enam võtta makse (!) miinimumpalgalt ja koguni miinimumpalgalt töstmisest, samuti naeruväärse lastetoetuse suurendamisest jne.

Teatavasti on tulekahju ennetamine kokkuvõttes tuhat korda odavam kui tulekahju kustutamine. Sama on massilise väljarändega, maapiirkondade tühjenemisega ja negatiivse iibega Eestis.

Mart Laari kahe valitsemisperioodi ja Andrus Ansipi üheksa-aastase valitsemisajajooksul on meie rahvastik ja iive olnud

jätkuvas (vaba)languses, seda „tänu“ majanduse paremradiikaalsele vabaturumajanduse kursile suunamisele, mis võtab meie väikeselt rahvalt jätku-suutlikkuse. Pühendume vaid eelarve paljukiidetud maksu-maksab tasakaalule ja 2018. aastal EL-i eesistujariigi staatusele, kuid kui ränka hinda peab rahvas selle eest maksma! Meil on üks suurimaid elatusasemete löhesid Euroopas, olematu kesk-klass, järjest enam alla toime-tulekupiiri olev elanikkond, eesmärk „jõukad jõukamaks, vaesed veel vaesemaks“ jne.

Ligi poolteist sajandit on eesti rahvas laulupidudel end vabaks laulnud; isegi okupatsiooniajal tegi seda. Ka õõlalupeod, talvelaulupeod, talvetantsupeod, maanteetantsimised jne (korraldamata on veel vaid Rio de Janeiro stiilis sambakarneval!)

kui rahva vaimu turgutavad üritused võivad olla, kuid seda vaid ühel tingimusel: meil ei tohi sealjuures olla 80 tuhat alatoitumusega last ning igal inimesel on õigus toidule, riidele ja soojale toale ning ta ei pea kõige selle elementaarse saavutamiseks välismaale põgenema.

Järgmistel valitsustel saab olema väga raske. Kui Laar ja Ansip ei suutnud oma valitsemisperioodidel vähemalt rahvastiku nii suurt langust ära hoida (väljaränne, miinus-iive, alkoholi liigtarbimine, avariid, tulesurmad jne), siis järgmistel valitsustel saab olema topeltraste, et jõuda nullpunktini, millest Laulva Revolutsiooniga kunagi alustasime.

Udo Knaps, Märjamaa,
Rapla maakond

Uusküüditamine võrdsustub sõjakuritegudega

Tänapäevases ühiskonnas tuleb tõstatada küsimus: kust läheb piir õigluse ja ebaõigluse vahel, sooritusvõime ja võimetuse vahel? Võttes arvesse, et demograafilised probleemid Eesti ühiskonna eksistentsiruumis aina süvenevad, siis muuks kui sooritusvõime puudeks seda nimetada ei saa.

EINAR EILAND
vaatleja

Meie arusaamade kohaselt seostub puude olemus ennekõike ratastoolis oleva inimesega. Vaimset puuet peetakse ohtlikuks ja sellised inimesed tuleb ühiskonnast isoleerida. Kui aga vaimne puue väljendub võimu tasandil ja on piisavalt massiline, siis seda nimetatakse juba poliitikaks. Nii oleme jõudnud ühiskonda, kus puudulik arusaamine ümbritsevast ei võimalda enam poliitilist tasandit tegevustes või tegematajätmistes korrale kutsuda. Ainus, mida poliitik sellises keskkonnas vajab, on see, et kõik teda imetleksid, et ta oleks ilus ja et ta elaks igavesti.

Meie kultuuriliste arusaamade kohaselt

on peetud orjakaubandust kuritegevuseks. Kui sama tegevus nimetada aga ümber tööjõu vabaks liikumiseks, siis on see normaalne ja selle korraldamisega võivad tegelda isegi palgalised riigiametnikud. Kõik see vabastab võimutasandi niisuguse struktuuri loomisest, mis võimaldaks konkurentsivõimelise toote ja sellega kaasneva tootmise loomist.

Vaadates meie võimutasandi käitumist, jääb mulje, et tootmise korraldamine on kulu-, mitte tuluaalikas. Veelgi enam, me ei oska isegi küsida, milline see struktuur võiks välja näha, et konkurentsivõimelist toodet luua ja toota. Sest sellist looma pole meie metsades nähtud ja seega seda aborigeenidele näidata oleks ohtlik.

Kui konkurentsivõimelist toodet ja tootmist luua ei suudeta (seda kinnitab ääremaastumise laienemine), siis luuakse stereotüüp, mille kohaselt peabki meie tavakodaniku elu kulgema tööjõuturul. Võimutasandist on kujundatud selle ühiskonna tarbimismentaliteedi maksimeerimisele ümberprogrammeerija.

Selline ühiskond on võimetu

rakendama kaasaegseid tehnoloogiaid. Kuni selleni, et ühiskond ei suuda toime tulla isegi Vabadusriigi ehitamise ja haldamisega. Peamine põhjus seisneb selles, et meid on õpetatud valitsema, mitte tegevuse tagamiseks protsesse juhtima. Ühiskondlike protsesside juhtimine ühiskonna heaolu tagamiseks ja väljarände peatamiseks on valitsemise

seisukohalt osutunud ületamatuks juhtimisülesandeks. Võib vaid oletada, millised tagajärjed võivad olla sellise ühiskonna jaoks tuumajaama rajamisel ja haldamisel.

Võim toimib selles ühiskonnas

kui pärdik granaadiga, kes on võimeline laskma õhku kõik, mis ei ole tema tõekspidamistega kooskõlas, millest jõud üle käib, ning kelle laipa saab loomastunud inimkarjale missiooni eduka läbiviimise tõestamiseks demonstreerida.

Ent sellises olukorras on kõige suuremaks kannatajaks kõige haavatavam ühiskonna tasand, mille moodustavad reeglina põlisrahvad, pensionärid ja lapsed. Eelnevat kinnitavad meie sotsioloogilised uuringud, mille kohaselt juba varases koolieas on levinud hirm tuleviku ees ja kardetakse kaotada isegi seda, mis olemas on. Seega, kuhu edasi, lugupeetud väejuhid???

Selles ühiskonnas kasvatatud inimene võib olla miljonär, kuid ta varastab ikkagi, sest ta lähtub ühiskonnas domineerivast loomaliike ihade rahuldumise ja tuleviku kindlustamise vajadusest. Ta tahab olla täiesti veendunud, et kui meie rahatriikil põhinev süsteem kokku variseb, siis tema väärtpaberid ja kuld on peidetud turvaliselt välisriikide pankadesse, kust vaid nende pankade omanikud seda kogutud ressursi oma äranägemise järgi

kasutada saavad. Süsteemi teises otsas tähendab see aga seda, et vaesus on meie riigi vähidiagnoos.

Inimesed on hirmul,

kuna nad on korduvalt näinud, kuidas raha devalveerub ja nende pensionifondid vastu taevast lendavad. Kogudes enda raha aga pangavarvetele, ei tule meile mõttessegi, et selle raha väljalaenamise eest luuakse laps-tööjõudu kasutavaid tööstusettevõtteid Aasias.

Samal ajal suletakse analoogseid ettevõtteid sinu kodumaal ja sinu naabrid jäävad seepärast töotuks. Teistmoodi kui organiseeritud kuritegevuseks seda nimetada ei saa. Kuid see protsess kestab ja selle läbiviijaid peetakse auväärseteks äri-meesteks ja poliitikuteks.

Lahendus võiks peituda selles, kui praeguse aja uskünditamise ja seeläbi üldlevinud orjastamise vormid võrdsustada natsiroimade ja kommunistikuritegudega.

Uusküüditamise läbiviijaid ja kaasa aitajaid oleks õiglane kohelda samadel alustel kui natsikurjategijaid. Mida kiiremini selliseid kuritegevuse vorme teadvustatakse ja korrale kutsutakse, seda väiksemad saavad olla tekitatud kahjud. Vastasel korral asendatakse inimsus meie ühiskonnas sellise loomaliiku psüühikatuubi domineerimisega, mis lähtub vaid surmahirmust või võimuihast.

„Kõigi maade kaikamehed, ühinege!“

Kuidas ammusest loosungist „Kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ on saanud meie kaasaegne loosung „Kõigi maade kaikamehed, ühinege!“?

Viimase aja värvilised ja lillanimelised revolutsioonid on päädinud sageli kohapealse veretööga või kohtupidamisega, mis näib tegelikult oma kohtuna: Liibüa Muammar Gaddafi (2011), Iraagi Saddam Hussein (2006). Egiptuse president Mubarak (2011) vägivaldselt sunniti lahkuks võimult, et alustada kohtumõistmise ettevalmistamist korrupsiooni ja võimuliialduste süüdistusel. Samasugused olid olnud ka Gaddafi-vastase opositsiooni etteheited, mispeale NATO lennukid hõivasid Liibüa õhuruumi, et Gaddafi kõrvaldada. Arusaamatud on olnud Süüria presidendi Bashar al-Assadi vastaste süüdistused selles, et president on rakendanud mässajate (loe: kaikameeste) vastu jõudu.

Üks markantsemad revolutsioonilise tribunali kohtumõistmisi leidis aset juba aastakümneid tagasi -- Rumeenias, kui hukati president Nicolae Ceausescu (1989).

Jah, seda aastakümnetagast kohtumõistmist Rumeenias meenutas keegi näskodanik otsereportaažis Kievi Maidanilt, ähvardavalt kuulutades, et Viktor Janukovõtšile "tehakse Ceausescut". Või Tšernovtšõ tudengi Maksõm Germani hinnang olukorrale Ukrainas: „Inimeste tulistamist oli isegi televiisorist hirmus jälgida. Selge oli ainult üks: president peab minema.“ (6. märtsi Eesti Päevaleht). Samas lehenumberis ilmunud Paeti pealtkuulamisloost saame aga teada, et „... snaiprite taga polnud Janukovõtš, vaid keegi uuest koalitsioonist,“ rääkis Paet lindistuses.

Jah, massikommunikatsioon teeb ajalugu ...

Siinkohal tasub tähele panna, et need viimase aja „kaikameeste revolutsioonid“ ehk võimupööramised on tänaseks osutunud nurisünnitisteks. Liibüas rahvas protesteerib Gaddafi-järgse võimu vastu. Egiptuses kukutati välisel toel võimule upitatud Moslemi Vennaskond. Süüria sündmuste areng on jäänud Ukrainas toimuva varju.

Ajalooost teame, eriti teab seda vanem põlvkond, kes tuttav marksismi dogmadega sotsialistlikust revolutsioonist, klassivõitlusest, proletariaadi diktatuurist ja sellest, mil moel Lenin ja seejärel omakorda Stalin seda edasi arendasid: kuidas võimu haarata, kuidas vahendeid valimata kukutada seaduslik võim, kuidas proletariaadi diktatuur kehtestada... Võimuhaaramise nimel tuli õõnestada seaduslikku võimu, õhutada streikijaid riigivastasteks väljaastu-

misteks. Just revolutsioonilise situatsiooni turbulentsis tuli juba vägivalda teel üle võtta massikommunikatsioon, pangandus, transport... Et kehtestada proletariaadi diktatuur.

Täna Ukraina sündmuste mustriks on niiväga palju sarnasust omaaegsete marksismi-leninismi klassikute võimuhaaramistaktikaga: leida ja ära kasutada iga võimalikku protesti rahu-õhutamiseks, rahva ülesässitamiseks provotseerida riigivõimu mis tahes vahenditega jõudu rakendama. Seda selle nimel, et vägivalla ohjeldamist hiljem seadusjärgse võimukandja võimuliialduseks tembeldada. Inimõigused ja demokraatia on mõisted, mis lähivad peale igasuguste tegude motiveerimiseks, nende väidetav rikkumised on aga universaalsed motiivid seaduslike võimukandjate süüdistamiseks.

Euroopa Liidu välispoliitika kõrge esindaja Catherine Ashton'i manitsussõnad:

„Ja ma ütlesin Olgame, et „sa ei pruugi praegu olla tervishoiuminister, aga sa peaksid mõtlema sellele, et saad selleks tulevikus. Sest inimesi nagu sina on vaja, et olla kindel selles, et reform toimub“. Ma ütlesin neile ka seda, et kui te lihtsalt hoonete ette barrikade ehitate ja valitsus ei funktsioneeris, siis me ei saa raha saata. Me vajame partnerit.“ (6. märtsi Postimees)

„Kõrge esindaja“ sõnad ei vaja kommentaare.

Nagu omal ajal eksportis CCCP revolutsioone – Kuubasse, Vietnamist ja Põhja-Koreast ning lõpu-arengumaade abistamisest rääkimata, nõnda „assotsieerib“ tänane Euroopa Liit XXI sajandil uusi liikmesriike ja arendamaks demokraatiat endistes asumaades.

Meedia tähelepanu on olnud hõivatud Ukraina sündmustega Kievis, nüüd siis veel ka Krimmis, kuid tähelepanuta on jäetud nimetatud assotsiatsioonileping, mille pärast see märul tegelikult valandus, õigemini öelduna – valla päästeti. Assotsiatsioonilepingu olemusest loe 29. jaanuari Kesknädalast. Siinkohal väärib meenutamist Eesti Euroopa Liitu astumise puhul peetud ühinemisläbirääkimiste tagajärg – nõustuti otseste põllumajandustoetustega, mis on kordi madalamad, võrreldes vanade liikmesmaade põllumeestele makstavaga.

Arvo Adelbert, Koeru, Järvamaa

Õõnsate sõnade maagia

Paljude rahvaste keeltest võib leida sõnu, mis justkui kiirgaksid mingit ürgigatsust, mis lummavad lugejat ja kuulajat, hoobilt innustades tegutsema, lausa võitlema, andmata mahti sõnade sisusse süüvida. Alles hiljem, kui tormid vaibunud ja silmavaade selgenenud, tõdetakse, et maagilistest sõnadest kantud soovid võivad täituda vaid muinaslugudes.

Leegitsevad sõnad Vabadus, Võrdsus ja Vendlus kihutasid kord rahvast üles „viimse võitluse ra“ale“. Kui torm vaibus, kuningas oli tapetud ja giljotiin (inimpeade raumise masin) seisma pandud ning inimesed said mahti tehtud selgete silmadega vaadata, tõdeti nukralt, et vaimustustuhinas oldi võimule upitatud uus türrann.

Kui Eesti esimene demokraatlik põhiseadus, mis andis kõrgeima võimu rahva kätte, sai üksmeelselt vastu võetud ja aplausitormid vaibunud, julges keegi küsida: „Kui võim on rahva käes, siis kelle käes see on?“ Küsija hääl sumbus Riigikogu saali hauavaikusse. Maagiline sõna DEMOKRAATIA lehvib maade ja merede kohal, selle särast pimestatud rahvad tunglevad võitluse, sõna sisusse süüv-

miseks mahti saamata, et aga vaid haarata enda kätte neile kuuluvat võimu, kuid ära ootamata vastust küsimusele: „Kui rahvas võitleb võimu enda kätte, siis kelle kätte see läheb?“

Lembit Käärid, Pärnu

TALLINNA TV

17. – 23. MÄRTS

ESMASPÄEV, 17.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:15 Pühapäevate*
09:00 Kultuurimeeter*
09:40 Aleksei Turovski lood*
10:10 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:25 BBC müstikasari. Bedlam*
11:15 Krimiseriaal. Nero Wolfe 4/8
12:55 Mina, tallinlane*
13:40 Ameerika eestlased. Läänerannik 4.osa*
14:10 Info TV
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Päevakava
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Inimeste lood
21:30 Spordiakadeemia
22:30 Kuum veri (Itaalia 2008)
01:00 TÄNA. Uudised*
02:00 Terve tervis*
02:30 TeleChat

TEISIPÄEV, 18.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Inimeste lood*
10:15 Terve tervis*
10:45 TÄNA. Uudised*
11:45 Päevakava*
12:00 Spordiakadeemia*
13:00 Ülekanne Riigikogust*
16:00 Info TV
16:45 Päevakava*
17:00 Inimeste lood*
17:30 Terve tervis*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Nädal Pealinnas
19:30 Gordioni sõlm
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Kas tohib?*21:30 Mõtleme taas
22:00 Poolkuu. Igor Gräzin
22:30 Reetur (USA, 2008)
00:25 TÄNA. Uudised*
01:25 Mõtleme taas*
01:55 Poolkuu. Igor Gräzin*
02:25 TeleChat

KOLMAPÄEV, 19.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Nädal Pealinnas*
10:00 Gordioni sõlm*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Linnaruumi arhiivist. Kopli
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Pressikonverents
Mõtleme taas*
13:00 Poolkuu. Igor Gräzin*
13:30 Korvpall*
15:20 Info TV
16:15 Nädal Pealinnas*
16:30 Mõtleme taas*
17:00 Poolkuu. Igor Gräzin*
17:30 LV Pressikonverents*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Päevakava*
21:15 Arvutitark
21:30 Kultuurimeeter
22:00 BBC draamaseriaal. Pärast surma 8/14
22:55 Spordiakadeemia*
23:55 TÄNA. Uudised*
00:55 Meedia keskpunkt*
01:40 TeleChat

NELJAPÄEV, 20.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Meedia keskpunkt*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 LV Pressikonverents*
12:00 Kultuurimeeter*
12:30 Arvutitark*
12:45 EMV Kümnes tantsus*
13:45 Need, kes meie kõrval*
14:20 Info TV
16:15 Ameerika eestlased*
16:45 Jäljed*
17:15 Meedia keskpunkt*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Kultuurimeetri arhiivist. Sofi Oksanen
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid

19:30 112
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Dokumentaalfilm. Eesti vangla
22:00 Boynton Beachi Raske Kaotuse klubi (USA 2005)
23:50 TÄNA. Uudised*
00:50 Kultuurimeeter*
01:20 112*
01:50 TeleChat

REEDE, 21.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Kultuurimeetri arhiivist. Sofi Oksanen*
09:45 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
10:00 112*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Dokumentaalfilm. Eesti vangla*
12:30 Boynton Beachi Raske Kaotuse klubi (USA 2005)*
14:20 Info TV
16:20 Koolitants 2014, 8/19*
17:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
17:30 112*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Inimese mõde. Villu Kangur*
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Oma Valitsus
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Ars longior
21:30 Kas tohib?
22:00 Juhuslik kohtumine
23:05 Kava mängijad*
23:35 TÄNA. Uudised*
00:35 Ars longior*
01:05 TeleChat

LAUPÄEV, 22.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Inimese mõde. Villu Kangur*
09:45 Kultuurimeeter*
10:15 TÄNA. Uudised*
11:15 Terve tervis*
11:45 Inimeste lood*
12:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
12:30 Oma Valitsus*
13:15 Kas tohib?*13:45 Arvutitark*
14:00 Juhuslik kohtumine*
15:05 Aja puudutus*
15:40 EMV standardantsudes*
16:40 EMV standardantsudes*
17:40 Dokumentaalfilm. Hitler 5/6. Sõjapealik
18:35 Koolitants 2014, 9/19
19:30 Aleksei Turovski lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Ameerika eestlased. Läänerannik 5.osa
20:45 Itaalia miniseriaal. Daami t agasitulek 2/4
22:25 Punane kalju (Hiina, 2008)
00:50 TÄNA. Uudised*
01:05 Aleksei Turovski lood*
01:35 TeleChat

PÜHAPÄEV, 23.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Kas tohib?*08:45 Kes on kristlane?
09:00 Ameerika eestlased. Läänerannik 5.osa*
09:30 Aleksei Turovski lood*
10:00 Itaalia miniseriaal. Daami tagasitulek 2/4*
11:40 Koolitants 2014, 9/19*
12:35 Gordioni sõlm*
13:05 112*
13:35 Ars longior.*
14:05 Dokumentaalfilm. Hitler 5/6. Sõjapealik*
15:00 Pühapäevate Sini-valge lipu all. Fragmente vanast Tallinnast*
15:45 OTSE: Korvpall Meistrile linn. Kullasepad*
18:10 Terve tervis*
18:40 Kultuurimeeter*
19:10 BBC müstikasari. Bedlam
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte Krimiseriaal. Nero Wolfe 5/8
22:00 Pillimeeste klubi
23:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:15 Pühapäevate*
00:00 Terve tervis*
00:30 Pillimeeste klubi*
01:30 TeleChat

Keskerakonna Lääne-Virumaa piirkond avaldab sügavat kaastunnet Jaan Nurgale

kalli abikaasa

lahkumise puhul.

Nädala juubilar TARASS ŠEVTŠENKO 200

Saamaks aru ukraina rahva suure poja Tarass Ševtšenko tähtsusest ja tähendusest tuleks ette kujutada, et Eestis oluks mees, kelles leidunuks ühtviisi palju Kölerit, Kreutzwaldi ja Carl Robert Jakobsoni.

Kirjanik, luuletaja ja ka hea joonistaja Tarass Ševtšenko sündis 9. märtsil 1814. a Morõntsi Kiiivi kubermangus (tänapäeval Tšerkassõ oblast). Tema elust on vändatud mitu filmi ja tema loomingut eri tahkudest on kirjutatud hulk raamatuid. Tõepoolest ka oli, mida filmida või millest kirjutada – klassiku elu kujunes erakordselt dramaatiliseks.

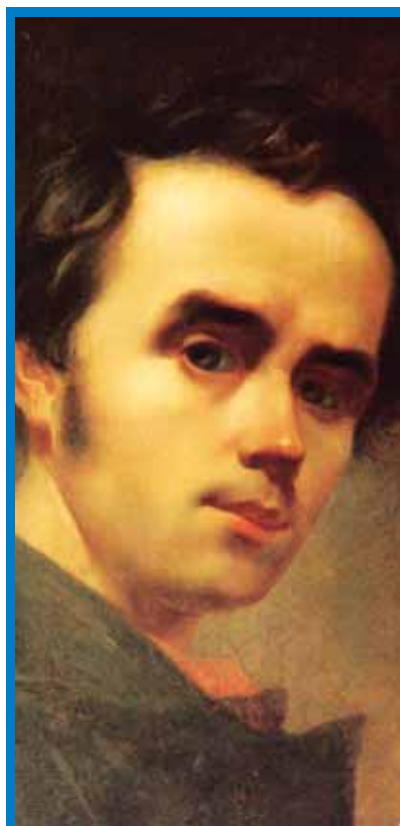
12-aastasena jäi ta saatuse tahtel täielikult orvuks; ema oli väike Tarass kaotanud veelgi varem. Ta oli kohaliku mõisniku Engelhardti pärisorja poeg ning ta isegi unistas vabadusest veel aastaid. Tarassi vabaksostmist korraldasid vene kultuurisuurused Vassili Žukovski ja Karl Brüllow. Viimane maaliskirjandusgeeniusest ka portree, mille müügist saadud 2500 rubla maksti Ševtšenko pärisorjusest vabastamise eest.

Tänuhulka pühendas noor poeet Žukovskile oma poeemi „Katerõna“. Kamaalimisest oli Tarass Ševtšenko alati huvitatud. Ta esimeseks õpetajaks oli Vilniuse ülikooli professor armeenlane Jan Rustem. Hiljem, Peterburi Kunstide Akadeemias sai Ševtšenko koolitust Karl Brüllowi käest. 1840. aastal ilmus Ševtšenko

üks kuulsamaid teoseid – luulevalimik „Kobsaar“, kaks aastat hiljem poeedi mahukaim luuleteos „Haidamakid“. Samal aastal külastas Ševtšenko teel Rootsi ka Tallinna. Ukrainas kiideti Ševtšenko teoseid üksmeelselt, aga osa vene kriitikast, kahjuks ka Vissarion Belinski, pidas poeedi taset provintslikuks. Ülikud polnud rahul Ševtšenko pilkava tooniga tsaariperekonna suhtes. Poeemis „Unenägu“ kritiseeris Ševtšenko lisaks Nikolai Esimesele ka Peeter Esimest ja Katariina Teist. Kirjanik tundis kaasa ikestatud rahvastele ning unistas koos nendega vabaneemisest tulevikus. Need meeleolud ja tõekspidamised on selgesti kirjas poeemis „Kaukasus“.

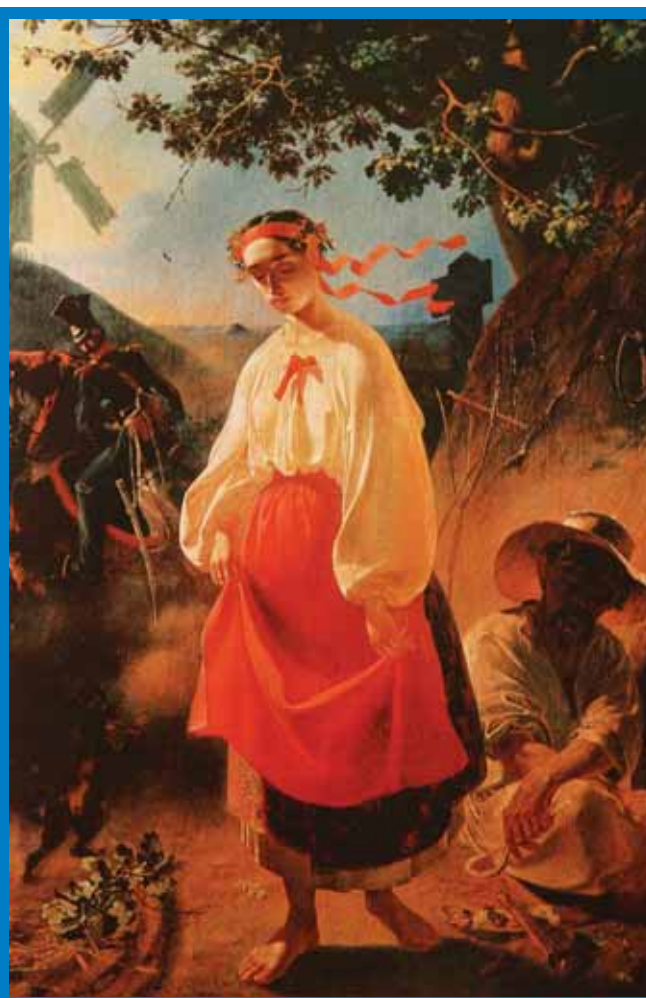
Lisaks kirjanduslikule loominguks jäi Ševtšenko otsustajatele meelde ka oma tegevuse tõttu Kyrillose-Methodiose vennaskonnas, mis vormilt oli pühendunud küll hariduse levitamisele, sisuliselt aga tegutses pärisorjuse kaotamise poolt ning slaavi rahvaste suurema ühtehoidmise nimel tsaarivõimu vastu. Siis saigi valitsejatel mõõt täis, ja 33-aastane poeet saadeti reamehena Orenburgi lähisteles sõjaväeteenistusse, sisuliselt asumisele.

Asjata oli kursis tsaar Nikolai Esimene isiklikult, kes oma käega kirjutas Ševtšenko karistusotsusele peale nõude kõige karmima järelevalve vajalikkusest. Õnneks kergendas poeedi saa-

Autoportree 1840

Ševtšenko maal „Katerõna“ 1842

tust ajutiselt ta joonistamis- oskus. Tarass Ševtšenko võeti kunstnikuna kaasa teadusmatkale, mis viis sõdurist vangi Araali järve ja selle ümbrust uurima. Lisaks sadadele joonistustele jäid neid matkakuid meenutama paljud rahvalaulude lähedased luuletused.

Ševtšenko vangistus aastad aga jätkusid. Ta pidi seitse aastat veetma sünges Novopetrovski

kindluses Mangõšlaki poolsaarel. Seal kirjutas ta mõnegi venekeelse jutustuse, milles pea kõigis on tunda ka oma isikliku elu katsumusi ja kogemust. Kirjaniku saatust ei muutnud isegi uue tsaari Aleksander II trooniletulek.

Nende aastate mõtted koondas Ševtšenko oma venekeelsesse päevikusse, mida pidas kaua. Ametliku vabastuse sai kir-

janik alles 1857. aastal. Tema vabastamiseks tegi palju Kunstiakadeemia tollane asepresident krahv Fjodor Tolstoi. Läks veel aasta, mil Ševtšenko lubati elama asuda Peterburi. Ta tutvus- ja sõprusringkonda kuulusid paljud Venemaa kultuuritipud; Saltõkov-Štšedrin, Turgenev ja Nekrassov teiste seas. Ka demokraatlikult meelestatud kriitika esindajad Dobroljubov ja Tšernõševski

kiitsid tema teoseid.

Kirjaniku suhtes aga jätkati salajast jälitustegevust. Mõne aja pärast poeet arreteeriti uuesti ning ta pidi kunstiakadeemias elades taluma pidevat nukkide lähedust.

Kuid 1860. aastal siiski tunnustati avalikult Tarass Ševtšenko kunstnikutalenti – ofortide ja gravüüride eest omistati talle akadeemiku nimetus. Kahjuks juba järgmise aasta 10. märtsil Tarass Ševtšenko suri kõigest 47-aastasena. Vangla- ja asumiseaastad ning kahjuks ka ülemäärane napsitamine olid teinud oma töö ning ukraina kirjanduse rajaja ja väljapaistev kunstnik lahkus üsna noorelt.

Geeniuse 200. sünniaastapäeva tähistati kogu maailmas, erilise tähendusega aga Ukrainas ja Venemaal. Peetakse ju Ševtšenkot õigusega ka vene kirjanikuks. Ega asjata pole arvatud, et Tarass Ševtšenko auks võiks 9. märtsist võiks saada venelaste ja ukrainlaste rahvusliku leppimise päev. Pole üldsegi paha mõte, eriti täna. Tema õlimaal „Katerõna“ aga sobib hästi uue Ukraina kunstiliseks sümboliks. Lapseootel naine kõneleb vaatajale sedavõrd paljust, et igaüks leiab sellelt maalilt oma tähenduse. Kindlasti kuulub nende hulka ka lootus uuele elule, soov seda uut hoida ja kaitsta.

Enn Eesmaa

Tallinna Televisioonis „Linnapea tund“

Otse-eetris Edgar Savisaar

Neljapäeval, 13. märtsil kell 20.30

Pealinnaelu aktsendid, analüüs ja kriitika.

Päevapoliitilised kommentaarid. Teravdatud tähelepanekud omavalitsuse ja riigi vastasseisudest. Linlaste arvamused oma elust Tallinnas.

Volikogu opositsiooni hinnangud. Vaatajatele avatud telefoniliin!

Tartus

Neljapäeval, 13. märtsil kl 14 arutletakse linnavalitsuse haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Tartu Puuetega Koja tegevjuhi Senta Michelsoniga puuetega inimeste probleemide ja toimetuleku paremate võimaluste üle. Kõik huvilised on oodatud!

„Meedia keskpunkt“ TTV-s 12. märtsil kell 19.15

■ Uue valitsuse moodustamine võtab üha koomilisema ilme. Vähegi oma peaga mõtlevad inimesed mõistavad, et tegemist on Reformierakonna kampaaniaga 2015. aasta Riigikogu valimisteks, mitte maailmavaatelistel konsultatsioonidega erakondade vahel. Peavoolumeedia loomulikult ei julge tõtt välja öelda.

■ Kiiivi peaväljaku Maidani vägivaldse ja verise võimupöörde (101 hukkunut) tulemusena on maailmas puhkenud tõeline propaganda- ja meediasõda. Ausaks jäävad analüütikud peavad olukorda uue külma sõja tekkimiseks.

■ Eestis aga võib puhkeda uus fosforiidisõda. Kesknädala esikülglööb häirekella kriisiolekorra üle Lääne-Virumaal. Rägavere vallas peeti hiljuti taas emotsionaalset rahvakoosolekut ja juba on kogutud ligi 6000 allkirja kaevanduste vastu. Erafirmad kipuvad aga järjekindlalt fosforiidi kallale. Poliitikud on kahes leeris, sest osa neist toetab kaevandamist. Suur raha maitse innustab tegudele! Keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus ei kontrolli enam olukorda, kuigi sõnades on ta lubanud fosforiidi kaevandamise ära keelata.

■ Ukraina keeb endise hooga ja rahu ei paista. Korduvalt rõhutavad nii Venemaa kui ka Lääne allikad, et ligi 50 miljoni elanikuga Euroopa suurriigi rahvaste vahele on löödud mõra, mida ei paranda ka lähimad aastakümned. Tänapäev Kesknädal on pooltel lehekülgedel analüüsimas olukorda Ukrainas ja Krimmi poolsaarel. Kas need on Putini seisukohad (nagu arvab Vahur Koorits Delfis) või on see eesti rahva arvamus?

Keskerakonna Viljandimaa piirkonna aastakonverents

neljapäeval, 20. märtsil kell 18.00

Viljandi Maavalitsuse saalis (Vabaduse plats 2, III korrus) Esinevad Keskerakonna aseesimees ja Riigikogu liige **Enn Eesmaa**, erakonna peasekretär ja Viljandimaalt valitud Riigikogu liige **Priit Toobal**, poliitikaeadlane ja Keskerakonna eurovalimiste kandidaat **Oudekki Loone**. Piirkonna esimees **Helmut Hallemaa** esitab aruande juhatuse tööst.

Järgnevad sõnavõtted ja valimised.

Palutakse tulekust teatada 17. märtsiks oma osakonna esimehele või piirkonna büroole (viljandimaa@keskerakond.ee mobiil: 53 02 18 32, telefon: 43 43 010)

KE Viljandimaa piirkonna juhatus

Keskerakonna Viljandi linna osakonna aastakoosolek

esmaspäeval, 17. märtsil kell 18.00

Viljandi Maavalitsuse saalis (Vabaduse plats 2, III korrus) Esinevad Viljandi linnavolikogu liige, Keskerakonna saadikurühma esimees **Helmut Hallemaa**, Viljandi linnavolikogu liikmed **Karl Õmblus** ja **Priit Kaup**.

Kokkuvõtted, aruanne, sõnavõtted ja valimised.

Mõlemal koosolekul kringel, kohv, tee.

Hea Keskerakonna Viljandi linna osakonna liige, oled oodatud osalema!